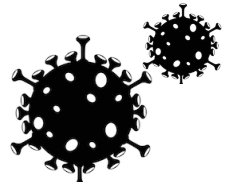
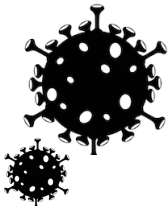

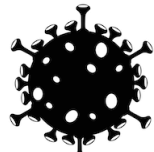
Sepatoe Roesak

**Blad voor de Sobats
van T-Brigade
en Java**

december 2021

Leden reünie- en nazorgcommissie **2-6RI & T-Brigade & Java**

Voorzitter/secretaris,
alsmede redactie en layout Sepatoe Roesak
Mevr. Marianne Pragt-Lankhuizen,
Schakelpad 12, 3192 JH Hoogvliet.
Telefoon : 010-4382758 of 06-25278220
E-mail marianne.lankhuizen@gmail.com
Voor adreswijzigingen, jubilea, overlijden en telefonisch
contact .
Website www.sepatoeroesak.nl

Penningmeester en
redactionele
ondersteuning:

De heer Joop Pragt,
Schakelpad 12,
3192 JH Hoogvliet.
j.pragt9@upcmail.nl

reüniefotograaf:
De heer Bob Pragt
bobpragt@hotmail.com

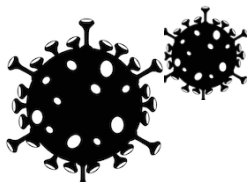
Verzorging drukwerk:
De heer Jan Teeuw
janteeuw@kpnmail.nl

Coördinator nazorg:
Mevr. Marijke de Jong,
mellanion@hotmail.com

Assistentie
reünie:
Frank van Hulst
hulst852@planet.nl

Alg.commissielid b.d.:
De heer Theo Eversen,
theoeversen@gmail.com

Voor donaties en giften:
ABN-AMRO rekeningnr.
NL 61 ABNA 097.21.38.021
t.n.v. reünie- en nazorgcommissie 2-6RI, T-Brigade. te
Hoogvliet

**De gezichten bij de namen van
de reünie- en nazorgcommissie 2-6 R.I. T- Brigade.**

Marianne Pragt-Lankhuizen
voorzitter/secretaris
Redactie en lay-out
Sepatoe Roesak

Joop Pragt
Penningmeester
Redactionele ondersteuning
Sepatoe Roesak

Theo Eversen.
Alg.commissielid b.d.

Marijke de Jong
coördinatie nazorg

Jan Teeuw
Verzorging drukwerk

Bob Pragt
Reüniefotograaf

Frank van Hulst
assistent reünie

Inhoud:	
De commissie in foto's	blz. 1
Inhoud	blz. 2
Kerst- en nieuwjaarswens	blz 3
Van de redactie	blz 4
Van de voorzitter/secretaris Marianne	blz 5
Van penningmeester Joop , vermelding van donaties	blz 6- 9
Reacties van lezers	blz 10-11
Sobat W. P. den Engelsman , KST, overleden	blz 12-13
Sobat T. Sok , korps mariniers, overleden	blz 14
Sobat J. Schrauwen , 4-6RI, overleden	blz 15-16
Sobat Bas en Mw.van Veen , 3-7RI, 70 jaar getrouwd	blz 17
Sobat A.Th.J. Conijn , 2-6RI, overleden	blz 17-22
Een praatje bij het maatje van mijn paatje, Cor Dudok	blz 22-32
Steun aan het front Semarang	blz 33-36
Sobat Bas van Veen , 3-7RI, overleden	blz 37
Sobat Th. Roeffen , 1 RS, overleden	blz 38
Jan van Langeveld valt met zijn neus in de boter.....	blz 39-48
Sobat J.Allewijn , 411 BI, overleden	blz 48
Sobat E.O.Toorens , 5-5RI, Vbad T-Brig., overleden	blz 49
Sobat J.Surendonk , 5RS, overleden	blz 50
Langs dijken en uiterwaarden naar Rens de Roode	blz 51-62
Sobat L. de Bat , 5RS, overleden	blz 62
Sobat J. Westerhof , 2-6RI, overleden	blz 63
Sobat A. Rijen en eega , 2-7RS, 65 jaar getrouwd	blz 64
Bij Marinier Willem van der Endt aan de bak! (koffie)	blz 64-72
Sobat Th.Kraan , 2 ^e Genie, ParkCie, overleden	blz 72
Sobat C. van Loon , 4-6RI, overleden	blz 73
Overleden sobats	Blz 74-75
Nawoord: Missen, DE-punten, reünie en donaties.	Blz 76

De commissieleden
Marijke, Bob, Jan, Frank, Theo,
Joop & Marianne wensen
u allen ook in deze voortdurende coronatijd
warme, sfeervolle en knusse feestdagen toe.

foto NIMH

Wij hopen dat het jaar 2022
u vanouds weer goeds,
maar bovenal veel gezondheid mag brengen.

Aan hen die de komende feestdagen onder andere omstandigheden dan
doorgaans meemaken, wenst de commissie veel warmte en sterkte toe.

Van de redactie!

Alweer december, dus weer een boekje. Gelukkig wel. Eigenlijk kan ik het praatje van verleden jaar weer hier plaatsen want erg veel veranderd is er in het afgelopen jaar niet voor ons. Door de Corona die maar voortduurt en nu zelfs weer heftige besmettingsaantallen veroorzaakt zijn er geen thuisbezoeken meer geweest sinds de uitbraak van Covid19. Gelukkig had ik nog wat interviews van een tijd geleden in het bestand staan die nu geplaatst kunnen worden.

Ik heb momenteel dus geen nieuwe verhalen meer op de plank. Laten we hopen dat we het komend jaar wel weer bezoeken aan sobats kunnen brengen van wie we graag meer willen weten. Wel geldt hier bij: het moet voor beide partijen veilig kunnen gebeuren of anders helemaal niet. Uiteraard bent u vrij, en ik moedig dat zelfs aan, om zelf uw verhaal 'op papier' te zetten en het naar mij op te sturen.

Wel zijn er, en dat is dan wel weer triest maar onvermijdelijk, overleden sobats die ook een vermelding verdienen in het blad.

Helaas hebben we nog steeds niet iedereen thuis bezocht en moet ik het in memorium heel beperkt houden, aanvullen met informatie van internetsites of wat de familie mij heeft geschreven. Indien er geen bericht van overlijden is doorgegeven aan het secretariaat en ik via andere wegen kennis heb genomen van een overlijden, wordt de overleden veteraan achterin het boekje genoemd.

Ondanks de droeve berichten vind ik dat ik u zeker weer veel plezier kan wensen met de levensverhalen van o.a. veteranen Cor Dudok, Jan van Langeveld, Rens de Roode en Willem van der Endt.

Redactie: Marianne Pragt- Lankhuizen

Met redactionele ondersteuning: Joop Pragt

"Ieder verhaal begint met een hoofdletter en eindigt met een punt."

Mededelingen van de commissie.
De voorzitter/ secretaris.

Beste sobats, beste allemaal,

Wat leven we toch in roerige tijden en wat maken we een hoop mee ondanks alle beperkende maatregelen omtrent de Corona.

We zien dat overal ter wereld de mensen steeds mondiger worden, maar dat wil niet zeggen dat ze ook wijzer zijn. Tolerantie is vaak ver te zoeken, demonstraties die ontaarden in vechtpartijen met de wetshandhavers, bedreigingen van politici, medici, en wetenschappers. Dit allemaal maakt het in de wereld er niet fijner op. Maar..... het is wel zo dat je jezelf kunt afkeren van dit soms uitermate extreme en onredelijke handelen. Niemand is verplicht om aan deze praktijken mee te doen, mits je volledig achter een dergelijke actie zou staan. Daarin zijn we als democratie bevoorrecht.

Toch blijven er steeds weer positieve dingen ontstaan. Dingen die we kunnen koesteren en waarbij we blijven staan voor onze eigen waardes en principes. Respect voor je medemens. Respect voor u veteraan.

En dat is afgelopen jaar weer gebeurt door o.a. een uitstekend georganiseerde TV-uitzending van de Indiëherdenking in Den Haag en live-stream in Roermond. En door de prima verzorgde nationale veteranendag in Den Haag waren we voor de beeldbuis toch weer even allemaal bij elkaar.

Net als voorgaande jaren blijven wij optimistisch en hopen op een jaar waarin we elkaar weer in levende lijve kunnen ontmoeten en bijeenkomsten bijwonen. Tot dan houden we graag contact met u via dit blad, de telefoontjes, mailtjes en brieven. We zijn en blijven er voor u veteranen, weduwen en nabestaanden!

door voorzitter, Marianne Pragt-Lankhuizen.

“We nemen geen rugzak mee uit het verleden
maar een schatkist en je mag iedere dag kijken
of er nog iets moois in zit.”

Van de penningmeester

Allereerst volgt hier een rectificatie:
Er zijn verleden jaar ten onrechte twee donaties van zoon Hans van Pothoven, vermeld als zijnde die van zijn vader, Louis van Pothoven, de 5-5RI veteraan.
Bij deze onze excuses hiervoor Hans!

Om u een blik te gunnen in het wel en wee van de financiële toestand bij de commissie volgt hieronder het jaarlijks overzicht.

Op 1 november 2020	was in kas	€ 2.091,76
Op 1 november 2021	is er in kas	€ 1.955,21
	verschil	€ 136,55 minder

Ik zal proberen u weer een kijk te gunnen op het financiële gebeuren bij de commissie. Het is altijd maar afwachten wat komt er binnen en kunnen wij aan de financiële verplichtingen voldoen. Nu, met de eigenlijk al eeuwigdurende coronaproblemen zijn de omstandigheden wel wat veranderd.

Maar veel kosten zijn er nog steeds. Een van de hoofdzaken, het schrijven, drukken, redigeren, combineren en verzenden van nieuwsbrieven en het boekje, wat nu voor u ligt, blijft doorgaan. Onze thuisbezoeken zijn minder geworden, veiligheid voor alles zowel voor ons als voor u. Maar de verhalen en ervaringen van de sobats blijven toch belangrijk om over te dragen. Wij proberen de contacten met u te blijven onderhouden. Marianne laat zich toch, zoveel als mogelijk voor haar is, regelmatig horen via telefoon, e-mail en post. Daarbij krijgen we soms nieuwtjes te horen waar we op kunnen 'inspringen'. Maar terug naar de financiën.

Van het bedrag dat op 1 november 2020 in kas was moest nog het drukken, verwerken en bezorgen van het boekje worden betaald. Het laten maken van kerstkaarten, het versturen van bedankkaarten bij donaties, beterschaps- en condeolancekaarten en brieven, portokosten etc...kortom, u ziet dus wel ondanks de corona zitten wij niet stil en daarom zijn uw vrijwillige donaties echt nodig.

Soms zijn er verrassende donaties. Ik zal er een vertellen. In het jaar 2016 had vaste bezoeker van de reunië sobat Koos van der Kuy, 5-5RI, uit Gouda, na o.a. bezoeken van ons bij hem thuis, zijn testament laten opstellen bij een notaris. Daarin had hij vier goede doelen voor zijn nalatenschap opgenomen. Een daarvan was de commissie 2-6RI T-Brigade. In 2020 is sobat Koos van der Kuy overleden.

De commissie werd door de notaris en de testamentair executeur daarvan in kennis gesteld en gelijk gewezen op het feit dat er een deel van de erfenis beschikbaar was gekomen. Wij hoefden daar niets voor te doen, de notaris en de testamentair executeur zouden zorgen voor de totale afhandeling. En zo geschiedde.

Dankzij sobat Koos van der Kuy, 5-5RI, zijn de gelden voor herdenkingskransleggingen namens de 2-6RI, T-Brigade en Javaveteranen nu voor een aantal jaren vastgezet en gegarandeerd. Een postuum dankwoord voor sobat Koos is hier zeker op zijn plaats. De as van Koos werd daags na de herdenking uitgestrooid bij het monument in stadspark Hattum Roermond. Koos is herenigd met zijn makkers.

Maar wij zitten nog steeds niet stil. Ondanks dat we ons nu geen zorgen hoeven te maken over de kransleggingen in Nederland en Indonesië, ook als de commissie niet meer zou bestaan omdat er geen veteranen meer zijn waarvoor wij ons kunnen inzetten, blijven ook uw vrijwillige donaties echt nog wel nodig.

Ook nu weer moeten de kosten van schrijven, drukken, redigeren, combineren en verzenden van het boekje Sepatoe Roesak, het boekje, wat nu voor u ligt, vanuit de kas betaalt worden. Zo ook de kosten van de kerstkaart die u met dit boekje ontvangt.

Graag vermeld ik weer de donaties van afgelopen jaar. Let daarbij op wat sobat Kerskes vraagt: Stort met je verjaardag je leeftijd in euro's voor de kas. (*Mag je van mij zo in het boekje zetten zei hij*) Inmiddels doet zijn partner Hanny dit ook + een euro extra voor het volgende levensjaar!

<u>Datum</u>	<u>Naam donateur</u>	<u>Plaats</u>	<u>Bedrag</u>
2020!			
2 nov	Fam.vanHouten-van Dijk nabest.3MPIV	's Hertogenbosch	€ 25,00
19 nov	B.Roelofs, 5RS,	Arnhem	€ 50,00
12 dec	E.M.Moors,nabest.5egenie veld	Nieuwstadt	€ 50,00
16 dec	Ruurd Stolp, nabest. 2-7RI	Hoofddorp	€100,00
19 dec	Cees Muller,411 BI	Rotterdam	€ 50,00
18 dec	L.de Renet-Ingeveld, wed 2-6RI	Ittervoort	€ 50,00
21 dec	Ans en Bram Slagboom Nabest. 41e genie veld cie	Hilversum	€ 50,00
21 dec	H.Venema, 2-12RVA	Zutphen	€ 50,00
22 dec	Jaap Bragt, 5-6RI	IJmuiden	€ 25,00

<u>Datum</u>	<u>Naam donateur</u>	<u>Plaats</u>	<u>Bedrag</u>
30 dec	Nabest.J.Delissen 2-6RI	Venlo	€ 50,00
30 dec	Frank en Ineke Marcus	Gouda	€ 25,00
31 dec	Fam.S.Graus, 4-6RI	Echt	€ 75,00

2021!

22 mrt	W.van Raaij 2-6RI	Rotterdam	€ 50,00
apr	C.Mostert,	DE-donateur	€ 10,00
	M.S.Bakker,	DE-donateur	€ 5,00
	A.M.de Boer,	DE-donateur	€ 10,00
12 mei	Ger Swijnenburg, 436BI	Rhoon	€ 25,00
13 mei	M.M.v.d.Meer	Grave	€ 50,00
17 mei	C.M. Brand	Rotterdam	€ 20,00
28 mei	Mevr. H.C.Coops weduwe	Rotterdam	€ 50,00
11 juni	L. Pothoven, 5-5RI	Harderwijk	€100,00
11 juni	C.J. van Bergen, nabest. 1RS	's Hertogenbosch	€100,00
12 juni	P.Bontenbal, 423 BI	Spijkenisse	€100,00
12 juni	Loes Rutten	DE-donateur	€ 25,00
14 juni	P.A.M. ter Burg, 411 bat.Inf.	Purmerend	€ 25,00
14 juni	Ans en Bram Slagboom nabest. 41 ^e genie veld cie	Hilversum	€ 50,00
15 juni	Pieter Paulusma, 1 RS,	Nijmegen	€ 25,00
15 juni	C.D. van Soelen, 5RS	Geldermalsen	€ 20,00
16 juni	J. Bragt, 5-6RI, Zwarte Panters	IJmuiden	€ 20,00
16 juni	LHM Schreurs Nabest. 1RS	Den Bosch	€100,00
17 juni	Jan v. Langeveld,vaartuigendienst	Rhoon	€ 50,00
17 juni	M. Billekens, 5-6 RI	Venlo	€ 10,00
18 juni	C. Muller, 411 B.I.	Rotterdam	€ 50,00
18 juni	Karin v.d. Corput,nabest. 2-6RI	Breda	€ 15,00
19 juni	Jan van Boeijen nabestaande	Helmond	€ 50,00
19 juni	Vic Brouns , 4-6RI	Maasbracht	€ 50,00
21 juni	Jo v.d. Heuvel , 2-6RI	Eindhoven	€ 35,00
22 juni	Karel Vleesch Dubois, 4-8RI	Capelle a.d IJssel	€ 25,00
24 juni	Arie Niemeijer, nabest.	Den Haag	€ 25,00
24 juni	W. v.d. Hurk, wed mariniers.	Swifterband	€ 10,00
25 juni	Jutta Merling nabest.2-6RI	Utrecht	€ 50,00
29 juni	Marianne en Theo Meijer, DE-don	Hoogland	€ 15,00
2 juli	Nelly Janssen, wed. 5RS	Mook	€ 50,00
2 juli	Paula en Han Zaat,	DE-donateurs	€ 25,00
4 juli	J. Ritfeld Jaarsveld	DE-donateur	€ 10,00
6 juli	H.W.J. Teeuwes, 413 BI	Breda	€ 50,00
9 juli	Piet Bontenbal, 423 BI	Spijkenisse	€ 50,00

14 juli	Fam.W.van Raaij, 2-6RI	Rotterdam	€ 50,00
15 juli	W.v.d.Endt, mariniersbrig.	Hoogvliet	€ 25,00
15 juli	Piet Hugens, 13 RI	Breda	€ 150,00
22 juli	Ben Roelofs, 5RS	Arnhem	€ 50,00
26 juli	Chris van Tilborg 4-10 RI	Bergeijk	€ 25,00
28 juli	Fam.A.Minderman, 2-2RVA	Den Haag	€ 100,00
8 aug	Piet Bontenbal, 423 BI	Spijkenisse	€ 50,00
18 aug	Evert Roersen,	DE-donateur	€ 10,00
27 aug	Mw.H.Olree-Sternfeld leeftijd +1	IJsselstein	€ 84,00
27 aug	C.van Houten-van Dijk, nabest.	Den Bosch	€ 25,00
4 sept	Jac Kerskes T-Brigade	IJsselstein	€ 93,00
9 sept	Jan Langeveld vaartuigendienst	Rhoon	€ 50,00
25sept	Mw.C.Eisenberger, nabest.		€ 50,00

Maar er is en blijft werk genoeg. Wij willen dit graag voor u blijven doen. Daarbij zijn de donaties een zeer noodzakelijk iets.

Voor uw gemak geef ik u nog even het banknummer van de commissie:

ABN-AMRO, rekeningnummer:
NL61 ABNA 0972138021
Tnv.: Reünie- en nazorgcommissie
2-6RI.&T-Brigade te Hoogvliet,
onder vermelding van: donatie.

Om ons uw treinkaartjes te doneren, moet u in het vervolg zelf deze aanvragen bij het Veteraneninstituut. Zij sturen de kaartjes naar u op zodat u deze dan weer kunt opsturen naar het secretariaat. Eens, als het weer veilig is, gaan wij weer op pad voor onze bezoeken aan u!

Uiteraard zijn **DE koffie- en theepunten** nog steeds van harte welkom

Dank u wel voor uw aandacht en het lezen van dit informatieve bericht.

Getekend, de penningmeester Joop Pragt,
(N.N.G.veteraan)

“Velen van u vragen aan Marianne hoe is het nu met Joop?

We zijn nu ruim een jaar verder na mijn laatste spoedopname in het ziekenhuis. Dankzij alle medicatie die mij in leven houdt, kan ik zeggen ik ben er nog. Ik ga niet de Himalaya meer beklimmen of een marathon lopen, maar geniet van elke dag samen met Marianne. Uiteraard heel veel hartelijke dank voor al uw belangstelling!” Joop!

Een bloemlezing van de vele reacties:

☒ Rectificatie nieuwsbrief DE-nieuwsbrief.

"Heel heel veel dank voor alle moeite en het mooie cadeau. Graag de volgende keer een kleine correctie bij de foto in de nieuwsbrief svp.

Theo Peters staf T Brigade moest zijn staf V Brigade.

"Ik was militair soldaat motor ordonnans 402 Bat Infanterie.

Na gewond te zijn geraakt in Klaten Indië andere baan gekregen. Beëdigd dienstdoend commandant staf V Brigade. Post verzorgen voor de ambassade en ziekenhuis bezoeken. Tevens vrijwilliger met Hoofd Aalmoezenier Knoops in Solo een militair tehuis opgezet en verzorgd. Na ongeveer 1 jaar afgekeurd naar huis. Aalmoezenier Heerom geworden"

☒ Hallo Marianne, Wat een mooie actie heb je gedaan. Helaas is mijn vader, Koos van Leeuwen, in februari overleden. Hij was bij de 7e hupva. Helaas heb ik dit niet aan jullie doorgegeven. Maar heel erg bedankt voor jullie inzet voor de veteranen, hij heeft er erg van genoten. M.vr.gr. Lisanne van Leeuwen

☒ Lieve Marianne beste Joop, Zojuist je verslag van de thuisloterij ontvangen. Wat leuk en hartverwarmend al die reacties te lezen en de foto's daarbij. Wat een kolossaal werk is dat geweest om zoiets tot een goed einde te brengen. Alle waardering van jullie beiden. Hopelijk zie we elkaar weer bij een misschien mogelijke reünie. Hartelijke groet Jaap Bragt, 5-6- R.I.

☒ Hallo Marianne, Mijn moeder, Lies de Renet, (weduwe 2-6RI) vroeg mij om een foto van haar te maken te maken met het door haar in jullie loterij gewonnen koffiezetapparaat en op te sturen naar jou. Door omstandigheden wel verlaat maar alsnog toch de foto. Chris de Renet

☒ Hallo Marianne,

Ik vind dat er: wat meer aandacht voor deze periode in de geschiedenis kan zeker geen kwaad. Er is veel over te doen de laatste tijd. Ook de film "De Oost". Eenzijdige film, gezien vanuit iemand die vrijwillig dienst heeft genomen om zijn frustratie betreffende de rol van zijn vader als nsb'er af te reageren. Met de dubieuze rol van Westerling daarnaast... Als vrijwilliger, dat is een keuze! 80% is daar als dienstplichtig militair naar toe gestuurd. Onder valse voorwendselen: "om de orde en vrede te handhaven"..... Maar goed nu moet ik oppassen voordat ik me op glad ijs begeef. Ik heb wat boeken gelezen. Onder andere "De Brandende Kampongs van Generaal Spoor" en "De Tolk van Java". En de documentaire: "Onze Jongens op Java". Goede docu !! Er is veel fout gegaan die tijd. Bedankt voor jou aandacht aan mijn ouders. Met vriendelijke groeten, Paul Surendonk

14 december belt veteraan Ernst Toorens. Laaiend enthousiast weer over het boekje. Hij wordt, zoals hij zelf zegt, wel slechter. Maar heeft een invalidenparkeerplaats aangevraagd en rijbewijs verlengd. Op naar de honderd jaar!

☒ Beste Marianne, Ik was vlak na de tweede wereldoorlog in actieve dienst bij de zeemacht en geplaatst bij de MD/MOD/KMP (mijnendienst/mijn opruimdienst/kathie mine party een voorloper van de huidige defensie duikploeg (maritieme explosieven opruimingsdienst defensie. Echter zonder door deze dienst in gebruik moderne materieel, doch materieel van de Britse dat wij gebruik maakten van P-duikpakken, Gelukkig hoefden wij niet zo diep te duiken om de kustmijnen type A (anti invasiemijn) en de welbekende "teller mines" op de stranden te vinden. Dit werk deden wij in de provincie Zeeland van Bruinisse tot Cadsand in Zeeuws Vlaanderen. Dit dan even wat betreft mijn actieve dienst bij de krijgsmacht. Mooi dat jullie je inzetten (vooral voor de voormalige Indië-gangers), die in genoemde periode naar het voormalige Nederlands Oost-Indië werden uitgezonden met een korte opleiding en geen oorlogservaring. Ik hoop dan ook dat alles wat jullie voor deze veteranen doen een succes gaat worden. Nogmaals heel veel succes met jullie vereniging dat doe mij als oude veteraan goed. met hartelijke groet, Emiel van Spaandonk

☒ Beste Marianne en Joop,
Hartelijk dank voor jullie medeleven, het prachtig verhaal en mooie gedicht na het overlijden van Ernst Toorens. Lieve groet, Olaf en Marianne Toorens

Sobat Hermesen, 43AAT, belt na ontvangst van het boekje december 2020 om hiervoor te bedanken. Hij vertelt ook het trieste verhaal dat zijn zoon is overleden.

Sobat Wim van Raaij, 2-6RI, belt met volop lofuitingen over het boekje en informeert meteen ook naar Joop. "Er zijn geen onderscheidingen genoeg voor alles wat je voor ons, de veteranen, doet."

Jan Janssen- Venneboer 5-5RI belt dat hij op 1 augustus de kluts kwijt was vanwege een TIA. Heeft twee dagen in het ziekenhuis gelegen. Lopen gaat slechter, maar geniet van de mooie verhalen die in het boekje staan.

21 december belt **Jan Hystek** vanuit Australië. Wil graag weten hoe het is in Nederland en wenst fijne feestdagen toe. Fijn dat je het boekje ook digitaal naar mij opstuurt want met de gewone post duurt het erg lang.

21 december is een internationale dag, want ook **Niels de Groot, 1-15RI**, eveneens uit Australië, belt. Dolblij met de baret en het boek dat hij met tussenkomst van Marianne van de luchtmobile brigade ontving en wenst meteen iedereen fijne feestdagen.

Jan Westerhof, 2-6RI, ook Australië belt. Boekje geweldig maar hij wil graag weten waarom niemand meer vertelt over de opleiding in Engeland. Zelf vertelt hij honderduit hierover. (die belevenissen worden later geplaatst. red.)

Nico van de Linde belt ook en laat weten dat ook hij het blad heeft ontvangen en bedankt voor het plaatsen van het verhaal van hem en zijn broer Jacob in het boekje december 2020. Hebben beiden met plezier het relaas gelezen.

Willem Pieter den Engelsman, a.o.o.i b.d. korps speciale troepen.
Vader, schoonvader, opa, overgrootvader en over-overgrootvader
Dragers van het Bronzen Kruis
30 april 1925 - 2 november 2020

Sobat Willem den Engelsman werd op 30 april 1925 in Axel(Zeeland) geboren. Na de bevrijding van Nederland meldde hij zich als oorlogsvrijwilliger. Werde tot soldaat opgeleid in Wolverhampton Engeland, en in Glasgow Schotland. Daarna werd hij opgeleid tot scherpshutter. Terug in Nederland bevorderde hij tot korporaal OVW'er en werd ingedeeld bij het Eerste Regiment Pioniers in Princenhage. Overgeplaatst naar 2-4 Regiment Infanterie in Nijmegen waar hij sluipschutters moest opleiden. Hij werd bevorderd tot tijdelijk sergeant OVW, gedetacheerd in Maastricht en, een paar maanden later, ingedeeld bij 2-14 RI.

Hij vertrok op 14 mei 1947 met SS Volendam naar Belawang, Noord-Sumatra. Daar werd hij bij de staf van de Z-Brigade geplaatst en ingedeeld bij de afdeling "Politieke en Economische Zaken."

Tot 1950 vecht hij op midden-Sumatra, west-, midden- en oost- Java, als commando sergeant tegen het Indonesische leger en terreurgroepen die zich tegen het Nederlandse gezag verzetten. Hij wordt met zijn peloton in talloze operaties ingezet om tegen de vijand te vechten. Het Korps Speciale Troepen staat bij de Nederlandse eenheden die in Nederlands- Indië vechten in hoog aanzien. Terug in Nederland in 1950 worden de acties van de commando's echter niet hoog gewaardeerd. Ze worden zelfs voor oorlogsmisdadigers en moordenaars uitgemaakt. Sobat Willem komt hier de rest van leven niet meer van los. Hij wordt vanwege zijn dienst in Nederlands- Indië zelfs tijdelijk ontslagen. Hij staat er alleen voor.

Hij gaat weg bij de infanterie en gaat voor het dienstvak van de Intendance. Dat werd geen succes. Alles is anders dan dat hij Indië gewend was. Er is geen discipline, professionaliteit en hij ergert zich aan het zwakke leiderschap van zijn bazen. Hij accepteert het niet als er in zijn ogen 'onzin verteld wordt' over de verrichtingen van het KST in Indië. Meerdere arbeidsconflicten met zijn bazen leiden er uiteindelijk toe dat hij in 1975 een verzoek indient tot ontslag uit militaire dienst.

Op 28 februari 1951 wordt Willem Pieter den Engelsman door koningin Juliana in het Paleis op de Dam onderscheiden. Hij ontvangt het Bronzen Kruis voor zijn moedig en beleidvol optreden als pelotonssergeant bij verschillende gevechtsacties tegen terroristische benden in Oost- en Midden- Java gedurende het tijdvak 20 februari tot 30 april 1949.

"In het bijzonder door op 9 maart 1949 tijdens een actie tegen een sterke vijandelijke bende bij kampong Kalianjar (Oost-Java) met grote persoonlijke moed tezamen met zijn pelotonscommandant en een derde militair een vijandelijke mitrailleur te besluiten en deze met handgranaten buiten gevecht te stellen. Vervolgens door op 30 april daaraan volgend als commandant van twee flankerende secties onder zwaar vijandelijk vuur een stormaanval te ondernemen op een in een bergstelling bij kampong Tjikokol (Midden-Java) verschanste vijand ter sterkte van ongeveer zestig man. Deze op onverschrokken wijze aan te vallen en weten te verdrijven, waarbij aan de kant van de vijand twintig man sneuvelen, terwijl bovendien enige wapens werden buitgemaakt. Door dit optreden was hij steeds een grote steun voor zijn pelotonscommandant en bezielde hij door koelbloedig voorbeeld zijn ondergeschikten."

Sobat Willem den Engelsman had zeer goede herinneringen aan de onderlinge kameraadschap en waardering van het Korps Speciale Troepen. Hij nam in totaal aan 56 acties deel en was waarschijnlijk nooit meer naar Nederland teruggekeerd als de onafhankelijkheid van Indonesië niet had plaatsgevonden.

"Ik heb mijn kleinkinderen nooit verteld dat ik bij het Korps Speciale Troepen heb gezeten en het Bronzen Kruis bezat. Mede omdat ik het stigma moordenaar bij mij droeg." Bij toeval komt hij in 2003 in contact met de commando-vereniging Zuid-Holland. Door de erkenning en waardering die Willem den Engelsman daar krijgt bloeit hij helemaal op en vertelt uiteindelijk toch zijn verhaal en verwerkt dat in het boek 'Commando in Indië'

Vanwege de maatregelen rond het coronavirus is veteraan Willem den Engelsman in familiekring en met militaire eer begraven.
<https://youtu.be/jLjhiuf1iQk> diverse bronnen internet.

Corr.adres: Rembrandtlaan 4, 1399 VJ Muiderberg

De afbeelding is auteursrechtelijk beschermd door de Koninklijke Bibliotheek. Het verspreiden van deze afbeelding is strafbaar.

Ties Sok, korps mariniers, kok,
drager van het ereteken orde en vrede met twee gespen.
25 juni 1928 – 25 november 2020

Sobat Ties was een marinier in hart en nieren. Na zijn opleiding in April 1948 in Volkel en zijn koksopleiding in Eefde, werd sobat Ties uitgezonden naar het voormalig Nederlands Indie. Op Java werd hij ingezet om de mariniers van hun maaltijden te voorzien.

Zodra de manschappen weer optrokken naar een volgende kampong, ging Ties ook weer mee. Naast het voorzien van de maaltijden had Ties ook een tijd de taak om de begraafplaats waar de Nederlandse gesneuvelden lagen begraven te bewaken. De peloppers waren kien op de helmen op de graven van gesneuvelden mariniers. Ties heeft daar toen spannende en angstige momenten meegemaakt.

Eenmaal afgezwaaid marinier en weer thuis werd Ties omdat hij Maleis sprak gestationeerd als kok in Medemblik. Daar zaten veel Molukse KNIL Militairen die daar vanuit Indonesië waren gekomen. Toen Ties daar zijn taak had gedaan is hij in het burgerleven managehouder geworden in Wieringermeer. Daar was hij eveneens bekend als drummer van het succesvolle duo Fok en Sok. En stond hij met wol op de markt. Na een zeer ongelukkig val met zeer ernstige gevolgen o.a. een nekdwarssleasie, werd hij na een korte ziekenhuisopname overgebracht naar een verzorgingshuis. Daar is Ties overleden. Door mariniers is de erewacht gehouden bij in zijn COM-marinierstenue opgebaarde Ties. "Eens marinier, altijd marinier."

Corr.adres: Mw.Wil Sok, Buitenhof 3, 8255 AV Swifterband.

Jan Schrauwen, 4-6RI, adjudant b.d.LBJ,

vader, grootvader en overgrootvader

Drager eremedaille verbonden met de zwaarden van de Orde van Oranje Nassau

Ereteken Orde en Vrede met gespen 1947, 1948, 1949

Gouden Medaille voor 40 jaar langdurige en trouwe militaire dienst.

4 april 1923 – 26 november 2020

“Voor elkaar, altijd!” (Motto Limburgse Jagers)

Jan is met zijn geliefde borreltje van Ketel1 in de ene hand en met de andere de maat slaand op de klanken van de Limburgse Jagersmars overleden. Het was genoeg!

We bezochten Jan Schrauwen, de in Bandung geboren zoon van een KNIL-adjudant, thuis in Oirschot, maar ontmoetten deze Limburgse Jager in hart en nieren niet alleen daar. Jan Schrauwen was de oudste onderofficier van het Regiment Limburgse Jagers. Hij diende als laatste functie Adjudant Personeelszaken bij 16 BLJ. Hij was altijd aanwezig bij de Phaffdagen, herdenkingen, commando-overdrachten, uitreikingen medailles, evenementendagen etc. van het regiment Limburgse Jagers. Hij was als Indiëganger ingedeeld geweest bij 4-6RI, de Bokkenrijders, trouwe bezoeker van de Tijgerbrigadereünies. Hij was trots om iedere keer als één van de drie oudste bezoekers onderscheiden te worden.

Jan werd als zoon van Knil-militair in 1923 in Bandung Indië geboren. Op zijn tiende kwam het gezin in Nederland.

In de oorlogsjaren was hij drie jaar dwangarbeider in Duitsland. Hij was toen 19 jaar. Hij kon niet onderduiken omdat hij deels van Joodse afkomst was. Hij werd het eerste jaar te werk gesteld in een vliegtuigmotorenfabriek buiten Straatsburg in Meinau. Hij werd vanuit dat kamp afgevoerd naar een volgend kamp: Nordhausen. Ook een vliegtuigmotorenfabriek. Nu bij Junkers in een berg onder de grond. Het kamp Dora. (Nu monument) Na het laatste bombardement wat hij daar meemaakte, is hij gevlucht. Hij kwam in Saksen bij een boerin terecht en kreeg een slaapplek in een schoon kippenhok. Tot aan de bevrijding van Saksen.

Hij keerde na zo'n anderhalve week gelopen te hebben terug naar Nordhausen. Werd opgepikt door de Amerikanen en via Köningswinter naar Echt (L) gebracht, waar hij werd gescreend. Dan via Maastricht naar Eindhoven naar huis in Breda.

Nadat twee maanden thuis te zijn geweest meldde hij zich oorlogsvrijwilliger en kwam uiteindelijk na opleiding vanuit Glasgow in Nederland terug als sergeant instructeur. Hij werd in Bergen op Zoom in de Cort Heyligerskazerne gelegeerd en daarna naar den Bosch en door naar Maastricht. Daar heeft hij op de Tapijnkazerne als pelotonssergeant een lichte dienstplichtigen, het bataljon de Bokkenrijders, 4-6RI, opgeleid waarmee hij drie jaar naar Indië ging. Indië was voor hem niet zo erg als Duitsland. Hij kende Indië, de mensen en sprak de taal. Sobat Jan heeft altijd op de buitenposten gezeten. Hij heeft samen met de T.N.I. de demarcatielijn moeten uitzetten. "Het was schieten of geschoten geworden. Hij of ik. Zo gaat dat in een oorlog. Want dat was het. We gingen om orde en vrede te handhaven, maar kwamen in een guerrillaoorlog terecht. Ik durf best te zeggen dat ik ook wel eens het commando heb gegeven: "Schiet hem neer!"

Met s.s. Pasteur keerde het bataljon terug en kwam aan in Amsterdam. Jan bleef militair en moest weer opnieuw de hele opleiding volgen voor korporaal, voor sergeant, terwijl hij drie jaar groepscommandant in Indië was geweest en strijd had geleverd! Hij werd effectief sergeant. Hij woonde eerst in Zeelst, bij de legerplaats, vanwege de verkoop van de huizen daar kwam hij naar Oirschot. Hij is van 1950 tot 1958 naar de KMA in Breda gegaan en was vijf jaar instructeur. Zwaaide af als adjudant. "Het strenge gedeelte, de discipline, is nu heel anders. Zonder baret, niet meer groeten zoals wij dat moesten doen. Officier en soldaat. De laatste jaren in dienst ben ik adjudant personeelszaken geweest. Het vaandel berustte hier in Oirschot bij de Limburgse Jagers. Ik had de sleutel van de kluis waar het vaandel en de geheime stukken in werden bewaard, want ik zat op het stafbureau. Zo was ik dus ook vaandeldbewaarder."

Vanwege de corona was het voor ons onmogelijk om de laatste eer aan Jan te brengen. Het Regiment Limburgse Jagers heeft deze droeve taak van ons overgenomen. Regimentsadjudant Johan van der Voort en kapt. Bart Martens, waren met het vaandel, regimentsvlag en twee in ceremonieel tenue gestoken LBJ-ers erewacht bij het uitvaartcentrum. Regimentsadjudant Johan van der Voort heeft gesproken en namens ons het gedicht voorgedragen. Uiteraard ontbrak de Limburgse Jagersmars bij deze afscheidsdienst niet.

Onze dank voor jullie inzet is groot LBJ!

Corr.adres: Mr. De Pontplein 5, 5041 GC Tilburg.

Bas en Corry van Veen, 3-7RI

29 november 2020

70 jaar getrouwd!

Beste Familie en vrienden,

Op 29 november 2020 zijn onze ouders 70 jaar in de echt verbonden.

Een weinig voorkomende bijzondere en vreugdevolle gebeurtenis.

Door de Corona situatie (maximaal 2 mensen op bezoek, zeker in De Luchte) kunnen we dat helaas niet groots vieren. Hoewel fysiek contact niet mogelijk is, zijn de felicitaties door middel van kaartjes en/of telefoontjes natuurlijk meer dan welkom. Ook Corrie en Bas vinden dit een heel eenzame tijd. Met vriendelijke groeten, Lia&Erik, Pam&Bas

Namens de commissie is er uiteraard ruimschoots gehoor aan gegeven!

A. (Ad) J.Th, Conijn, sld 2-6RI,

Drager van het Bronzen Kruis

Echtgenoot, vader, schoonvader, opa en overgrootvader

22 januari 1926 – 13 januari 2021

"And God shall wipe away all tears from their eyes , and death shall be no more, neither shall there be mourning nor crying nor pain anymore, for the former things have passed away"

“Mijn naam is Allison Marler en ik ben de jongste dochter van Adrian. Mijn moeder heeft mij de verdrietige taak gegeven om je te vertellen dat Adrian afgelopen woensdag, 13 januari 2021 is overleden. Vanaf dat hij in juli vorig jaar zijn heup heeft gebroken ging het niet goed met hem en is hij de laatste vier maanden van zijn leven opgenomen geweest in een verpleegtehuis. Hij voelde zich miserabel daar. Twee weken voor zijn overlijden ging het tehuis in de Lockdown vanwege COVID 19 en een uitbraak in Sidney. Maar de dag voor zijn overlijden was het voor ons toegestaan om bij hem te komen. Hij was verward over waar wij waren gebleven en was werkelijk blij om ons te zien. Hij praatte veel, maar at weinig. We zijn rond lunchtijd weer vertrokken met de afspraak dat we vrijdag weer terug zouden komen. Hij zwaaide ons gedag. Om 6 uur 's morgens werden we gebeld door de verpleging dat we beter maar konden komen omdat het einde naderde. Hij lag te wachten op ons. Het grootste deel van de familie is die avond bij hem geweest om afscheid te nemen. Ik ging de volgende avond samen met mijn oudste broer Adrian. We hebben bij hem gezeten en wat gepraat toen ineens zijn gewone ademhaling stopte en hij zijn laatste adem uitblies. Het was mooi dat hij niet alleen was. Het was 9 dagen voor zijn verjaardag. Dank je wel voor alle zorgen, hartelijkheid en de vele brieven die jij gedurende de twintig jaren hebt gestuurd.”

Op uitnodiging van de familie hebben wij, Joop en Marianne, op 21 januari online de begrafenisdienst bijgewoond. De 17jarige kleindochter Chloe spreekt tijdens de afscheidsdienst over haar opa. Zij bedankt iedereen die aanwezig is en iedereen die vanuit Nederland live meekijkt.

“Adrian of zoals zij hem kende Papa, overleed negen dagen voor hij 95 jaar zou worden. Hij heeft veel meegemaakt tijdens zijn leven, van emigreren naar Australië, op jonge leeftijd, vocht in WO2, in Nederlands Indië en voedde 4 kinderen op. Chloe vertelt: “Adrianus Jacobus Theodorus Conijn werd geboren op 22 januari 1926 in Doetinchem, Holland. Hij had twee zussen, Lily en Marthe, met wie hij zijn hele leven een hechte band hield door brieven en bezoeken.

Tijdens de Duitse bezetting van Nederland ging Ad in 1941 bij het Nederlands verzet. Hij was toen pas 15 jaar. Hij kwam in het Nederlandse leger toen hij 21 jaar was. Hij diende in Maleisië, in het voormalige Nederlands Indië en Korea.

Eén van zijn grootste verdiensten is dat hij een hoge onderscheiding krijgt uitgereikt door Prins Bernhard. Door zijn moedig optreden redde hij op zijn minst 12 soldaten die in een hinderlaag waren gelopen en gewond waren. Hij riskeerde zijn eigen leven om hen naar een veilige plek terug te brengen en hun levens redde. Deze onderscheiding voor zijn heldhaftig optreden was één van de grootste hoofdpunten in zijn leven en hij is daar zijn hele leven trots op gebleven.

Toen hij uit het leger afzwaaide is hij geëmigreerd naar Australië om weg te zijn van de herinneringen uit het verleden en een beter leven te vinden. In 1958 kwam hij alleen aan in Australië en ging aan de slag als tuinman in Brisbane. Later verhuisde hij naar Sidney.

In 1966 woonde Ad in een flat in Mossman. Iedere dag nam hij de Ferry naar Concord Hospital waar hij als röntgenoloog werkte.

Joan Black, woonde in het zelfde flatgebouw. Die lange, knappe Europeaan die boven haar woonde was haar opgefallen door zijn blonde haar en extreem blauwe ogen. Op een dag gaf Ad aan Joan een van zijn orchideeën en zo bloeide er iets moois tussen hen op. Ze hielden ervan om tijd met elkaar door te brengen. Ad vond het geweldig om rondgereden te worden in Joan haar Volkswagen. In 1967 trouwden ze. Ad was toen 40 jaar en Joan 27.

Ze huurden een oud huis in Ashfield. Ad droomde ervan om een eigen boerderij te hebben met genoeg grond waar hij zijn eigen groenten en fruit kon verbouwen. Een jaar later verhuisden ze naar Taylor road Lisarow, naar het goedkoopste huis wat ze konden vinden. Het was ronduit een bouwval maar Ad en Joan waren er meteen weg van. Ondanks raadgevingen om het huis niet te kopen, deden zij het toch en waren zielsgelukkig met hun nieuwe leven op hun 5 are grote paradijs. In 1968 werd Adriaan jr geboren, een jaar later Michael. Het huis knapten ze op wanneer er geld over was. Ad was heel handig en maakte de meeste dingen zelf. Al kostte hem dat wel heel veel tijd om het huis af te maken. De door de vorige bewoners prachtige aangelegde tuin werd door Ad met groot enthousiasme onderhouden. In 1971 werd Jaqueline geboren en in 1976 Allison. Het jongste kind.

Ad werkte al die tijd in het Concord Hospital waar hij iedere dag met de trein heen ging. Op 55jarige leeftijd ging hij met vervroegd pensioen. Vervelen deed hij zich niet, hij was altijd druk bezig. Ad was altijd buiten. Het leek alsof het opruimwerk voor hem nooit ophield. Hij verkocht citroenen aan de lokale winkels, was altijd aan het tuinieren, knapte het huis op en ging vaak trainen naar Sidney. Ad en Joan hebben verschillende verre reizen gemaakt. Ze zijn naar o.a. Hong Kong, Engeland en China geweest."

“Ad ging ook vele keren terug naar Nederland en nam Joan mee om zijn zussen te ontmoeten.

Hij kon ongeduldig zijn, maar ook avontuurlijk. Ondanks zijn beperkte mobiliteit kon niets of niemand hem stoppen om er op uit te gaan en te gaan shoppen. Hij ging net zo makkelijk met de bus naar Erina enkel en alleen om brood te kopen en even door naar Sidney voor kaas!

Adrian had een verbazende aanleg om dingen te verliezen: hoeden, tassen, zakjes met geld en bankboekjes erin. Maar onvoorstelbaar, de verloren dingen werden altijd weer bij hem teruggebracht. Zelfs nog met het geld er in. Dit gebeurde ontelbare keren. (Ad raakte ook zijn veteranenpet kwijt. Marianne heeft voor hem een nieuwe besteld en opgestuurd naar Australië.)

Taxichauffeurs mochten hem niet zo. Een zei zelfs een keer tegen hem: Hoe kan je zo'n chagrijn zijn terwijl je zo ontzettend mooi woont.

Verschillende keren kwam hij thuis met de politie omdat de winkeliers bezorgd waren om die ouwe man die zo ver van huis was.

In 2017 kwam zijn neef Jeroen twee keer op bezoek. Hij was het eerste familielid uit Nederland dat op bezoek kwam. Dit was een speciale tijd voor Ad en hij was blij om op zijn 91ste Jeroen rond te kunnen leiden.

Ad kon jammer genoeg niet met veel mensen overweg. Door zijn slechte gehoor, de Tinnitus en zijn PTSS kon hij weinig contact maken. Ondanks dat hij worstelde om een goede vader te zijn, zijn de kinderen altijd trots op zijn vrijgevigheid geweest en hij was gul met het doneren van geld, niet alleen aan zijn kinderen maar ook aan vele organisaties.

(Ad was de jaarlijks vermeldde anonieme donateur 'van ver over zee' vermeld in het boekje sepatoe roesak.red.)

Toen zijn gezondheid verminderde en hij bleef worstelen met de wonden die niet wilden helen, de constante pijn en slechte mobiliteit, rekende hij thuis constant op Joan haar steun. Wat best wel eens wrijvingen te weeg bracht. Ondanks dat hij moeite had om Joan te laten zien hoeveel hij van haar hield, hij gaf haar altijd complimenten hoe zij er uit zag. Ad had het voorrecht om 52 jaar in zijn geliefde huis te mogen wonen. Hij had 10 kleinkinderen. Ondanks dat hij niet de gemakkelijkste persoon was, wist hij veel vreugde in ons leven te brengen. Hij was de bedenker van leuke, maar ook verrassende verhalen die ons altijd aan het lachen maakten. Dank u wel dat u vandaag met ons Adraan Conijn wilde herinneren.”

Marianne zelf heeft vele herinneringen aan sobat Ad. De vele eenzijdige telefoongesprekken met hem, door zijn enorm slechte gehoor was Ad al blij dat hij haar stemde hoorde. Hij vertelde honderduit, maar kon zelf Marianne niet verstaan. Steevast zorgde Marianne er voor dat een dikke brief met alle antwoorden op de vragen die sobat Ad had gesteld, wetenswaardigheden en mijmeringen over het wereldnieuws onderweg ging naar Australië. En dat zijn heel wat brieven geweest! Ad was een zeer regelmatige beller!

Zijn verhaal vertellen, dat heeft hij nooit gedaan. Wel meerdere keren aangekondigd, maar kon het niet aan om dat daadwerkelijk te doen. Marianne weet van de verwondingen aan zijn voet doordat hij in Nederlands Indië in een valkuil met bamboespiezen is gevallen en die wonden nog steeds niet genezen waren. (Ad draagt op enkele foto's later in zijn leven de draaginsigne gewonden). Ook dat Ad zo doof was dat zelfs schreeuwen door de telefoon geen zin had, daar kon hij triest om zijn. En dan te weten dat hij jarenlang Menno van de Wetering, ook 2-6RI, bijna dagelijks belde. Menno, die zelf ook heel erg doof was. Je kan je er iets bij voorstellen hoe zo'n gesprek dan ging. Op mijn vraag aan Menno hoe hij Ad kon verstaan, kwam het hilarische antwoord: "Niet!"

Het is inderdaad waar dat Ad Conijn een hoge onderscheiding heeft ontvangen. Dat blijkt uit de gegevens van defensie. Bij het koninklijk besluit van 4 januari 1949 is hij op 13 september 1949 op de Van Genthkazerne in Rotterdam onderscheiden met het Bronzen Kruis, een dapperheidonderscheiding, vanwege een moedig optreden op Midden Java nabij de kampong Toekang(Oost van Salatiga op 17 januari 1948.)

Dagboekfragment Chris Scholten, 3-2-6RI, 17 januari 1948:

"17 jan. Vanmorgen vroeg hadden we een kleine storingsaanval op ons kamp, waarbij 2 vijanden werden gedood. Op grotere afstand werd behoorlijk geschoten. Alleen de gehele wacht kwam in stelling. Het 1e peloton had met 4 man patrouille. Drie van dezen personen werden gewond, toen ze op een vijandelijke bende liepen van 25 à 35 man. De vierde man gedroeg zich heldhaftig en wist de gewonden, met hulp van de kampongbevolking in veiligheid te brengen."

Ad Conijn ontvangt een hoge onderscheiding van Prins Bernhard.

Wim van Raaij, 2-6RI, vertelde mij dat Ad Conijn in Indië het verdomde om te schieten. En Ad dat ruimschoots ingehaald had tijdens een patrouille waarbij een hele sectie overvallen werd door een overmacht van vijand. Er waren gewonden in de sectie.

Ad heeft toen hun geweren in een cirkel om hen en zichzelf heen gelegd en één voor één die wapens leeggeschoten op de vijand. Wim weet ook dat Ad hier voor onderscheiden is. Een hoge onderscheiding. Sobat Conijn vertelde mij dit zelf ook nog eens in één van de laatste telefoongesprekken wat hij met mij voerde. Mij leek hij toen al warrig, maar hij vertelde expliciet dat Prins Bernhard bij hen thuis aan de deur was geweest om te vertellen dat hij onderscheiden zou worden.

Het schijnt ook dat Ad tijdens zijn dienstitijd heeft verteld dat hij in de oorlog als verzetstrijder betrokken is geweest bij de overval op het Huis van Bewaring de Blokhuispoort in Leeuwarden. Er zijn daar 51 verzetslieden en politieke gevangenen bevrijd ook zonder maar een schot te lossen. Helaas kan ik hierover geen verdere info vinden.

Het heeft er alle schijn van dat de overigens zeer streng gelovige Ad Conijn ondanks zijn zonderlinge aard toch meer verdiensten had.

"Ere wie ere toekomt."

door Marianne

Een praatje bij het 2-6RI-maatje van mijn paatje.

Na afloop van de begrafenis in Lage Zwaluwe van sobat Polak,(2-6RI), ontmoetten wij het maatje van mijn vader. We maakten toen een afspraak en bezoeken de goedlachse 2-6RI-er Cor en zijn vrouw Diny Dudok nu thuis. Ook in Lage Zwaluwe. Marianne is blij om weer met hem in contact te zijn gekomen en is benieuwd wat Cor Dudok naast zijn eigen Indië ervaringen nog weet te vertellen over haar vader.

Familie Dudok woont nog zelfstandig in een knus huisje. "Ruimte genoeg voor ons tweetjes en op 1^e kerstdag komt de hele bups hierheen, 2 kinderen, 4 kleinkinderen en twee achterkleinkinderen en al het aangetrouwde spul. Vroeger deed ik dan Indisch koken maar dat doe ik niet meer. Dat gaat niet meer, " vertelt mevrouw Diny Dudok.

Uiteraard komt het gesprek op het overlijden van maatje Cor Polak. Beiden sobats woonden sinds jaar en dag in Lage Zwaluwe en slechts één straat van elkaar vandaan. "Hij is zondags nog hier geweest. Hij kwam veel hier. Zeker wel drie keer op een week," zegt mevrouw Dudok. "Zondagavond is hij opgenomen in het ziekenhuis. En het was over!" Sobat Cor en zijn vrouw zijn daar nog verbaasd over.

"Voor de begrafenis zei ik al tegen Cor: dan komt Marianne ook," zegt Diny Dudok. "Ik zag je ook meteen toen jullie de kerk binnenkwamen."

"Ja, ook dat zijn dingen die we doen. Aanwezig zijn bij crematies en begrafenis. Mits de familie dat op prijs stelt dan. We hebben toch na afloop van de begrafenis fijn met u zitten praten. En nu zijn we hier." antwoordt Marianne. "Och ja, Cor Polak. Wij konden samen nog hele verhalen opdoeken hoor," zucht sobat Dudok. "Van vroeger over Indië natuurlijk. Ja, we hadden altijd wel wat op te halen hoor."

Marianne helpt mevrouw Dudok even met de koffie voor we losbarsten met onze vragen. "Waar bent u geboren vragen we dan altijd, maar bij u is dat vragen naar de bekende weg. U bent hier geboren in Lage Zwaluwe," opent Marianne het vraaggesprek. "Ja, in 1926! Een gezin met vijf kinderen. Ik was de oudste. Mijn vader was landarbeider, maar hield ook de boekhouding bij van de boerderij waar hij werkte. Ja, want de boer aan de overkant, de Vlaming, waar hij voor werkte, die was heel de dag op stap." "Ooooooh! Oooooei!" klinkt het gelijk uit de kelen van Joop en Marianne! "Ja, ja, en mijn vader hield wel de boerderij al die tijd draaiende. Op de lagere school hier heb ik alle zeven klassen doorlopen. Toen ben ik van school af gegaan, op mijn dertiende. Ik ben met mijn vader meegegaan. Naar de Vlaming. En daar heb ik ook nog een paar jaar boerenwerk gedaan. Iedere ochtend samen met mijn vader op de fiets naar de boer.

Ik hoefde me niet te melden voor de arbeidsinzet want ik was landarbeider. Ik was nog te jong daarvoor. Nee, in de oorlog hebben wij geen honger geleden. Er was volop eten. Nee, nooit honger gehad." "Na de bevrijding ben je bij de OD gegaan," zegt mevrouw Dudok als aanvulling. "Nee, toen hebben we hier een half jaar aan de rivier gelegen tegenover de moffen natuurlijk. Want de moffen lagen aan die kant, aan jullie kant dus, Brabant was toen al bevrijd. Wij waren al 8 maanden eerder bevrijd als Holland. De kogels en granaten vlogen je hier soms om de oren hoor.

Ik zat toen bij de ondergrondse, orde dienst. Zo zijn wij van lieverlee in het leger gekomen." "De Ordedienst, was dat de Ordedienst Lage Zwaluwe?" vraagt Marianne. "Nee, dat was ook de Orde Dienst van Klundert." "Dus daar kende u mijn vader al?" "Jazeker wel," is het gedecideerde antwoord. "Daar waren toen al mensen die ons onderwezen uit het vroegere leger. Het Nederlandse leger. Wij waren volledig bewapend. Ja. Hier onder de rivier."

"Wat voor wapens had u", vraagt Joop. "Duitse wapens. Ik kon al schieten en goed ook! Jazeker! En handgranaat gooien."

"Hoe kwam het dat u zo goed kon schieten?" "Nou, omdat we dat hadden geleerd van de Engelsen die hier al naar toe waren gekomen. Als ik het goed heb waren trouwens het eerst de Polen. Dit was bevrijd gebied waar wij zaten."

"Maar wat moest u dan doen? Bewaking?" vraagt de nieuwsgierige Marianne. "Aan de rivier hadden wij allemaal van die schuttersputten gemaakt boven op de dijken. Het waren hier allemaal dijken, dus schuttersputten en dan moesten we met zo'n militair van de Engelsen of Canadezen mee, dat was net navenant wie er dan waren, dat was verschillend. Want dan kwam er een groep van Engelsen en dan weer Canadezen en daar moest je het mee doen. Maar daar moest je wel mee op wacht. Ik was toen 18 jaar, want ik was nog geen 19 toen zijn we al naar Indië gegaan! Ja, 18 jaar toen had ik al een propenschietter!" lacht sobat Cor.

"De groep van waarmee we uit Lage Zwaluwe vertrokken dat weet ik nog precies, was 17 man. Daar ben ik nog de enige van over! Kijk hier is nog een foto van het vertrek van de groep Lage Zwaluwe en Made."

Cor Dudok eerste links op de laadbak (2e rij van onder.)

"Het was een militaire wagen, daarmee reden we naar Vught. Wij waren allemaal vrijwilligers. OVW-ers. Daar kregen we opleiding en kleding. Maar wij hebben hier eerst de rivier afgewerkt, 8 maanden lang. Dat was een ruw leven. Toen zijn we geformeerd door majoor van Wely, die is ook meegegaan naar Vught. Je had een 6RI in Limburg, maar je had ook een 6RI hier van Brabant. Die moesten ze toen bij elkaar gaan voegen. Daar kreeg je het kader van 6RI uit Limburg. Kapitein Vaessen! Als ik het goed heb was dat toentertijd al een grootmajoor hoor. Er was ook een leidinggevende 'van der Heijden'. Ik denk dat toen we in Vught opkwamen we haast een bataljonsterkte waren. Zo'n 800 man," somt sobat Cor op. "Allemaal hier uit de omgeving?" vraagt Joop. "Nee, want ondertussen waren er meer vrijwilligers gekomen uit het hele land wat toen helemaal bevrijd was. Want eh Jorritsma..." "Sjoerd?" vraagt Marianne direct. "Ja, Sjoerd! Nou zeg, hierzo, ze kent ze net zo goed als ik," zegt sobat Cor bewonderend! "Maar," komt Marianne met een prangende vraag: "Wat vonden uw ouders ervan dat u oorlogsvrijwilliger was?" "Nou, niet best hoor", antwoordt Cor timide. "Hij heeft een rottijsd gehad. Zijn moeder is gestorven terwijl hij in Indië zat," vertelt mevrouw Dudok. "En de familie had onder elkaar allemaal geld opgehaald dat hij terug kon komen." "Ja, maar dat mocht toen niet. Nee," zegt sobat Cor. "Hoe lang bent u in Vught gebleven?" vervolgt Joop het verhaal. "We hebben nog die ontplofing meegemaakt. (juni 1945) De ontplofing was van de opgeslagen granaten uit de oorlog. Twee jongens van het dorp hier zijn er bij gesneuveld. Er waren wel honderd gewonden. Het was verschrikkelijk."

(Cor Polak heeft ook dit verhaal vertelt, het staat in het boekje van vorig jaar december.) "Veel jongens die erbij waren zijn dit niet vergeten. Het was verschrikkelijk. We wisten niet wat we hoorden. We stonden net op de apelpplaats. Nee, ik was niet gewond. Maar als ik het goed heb, jou vader wel Marianne." "Ja, dat klopt. Hij had een verwonding aan zijn arm," beaamt Marianne. "Dat kwam van al die glassplinters van de ramen. Die vlogen overal naar toe. Het was een ravage man. Het was verschrikkelijk. Het was al een zootje voordat we weggingen!"

Vanuit Vught gingen we naar Limburg. Daar in Sittard werden 1-6RI en 2-6RI geformeerd. In Sittard heb ik ook mijn carrieropleiding gehad. Want wij hebben al ons materieel mee kunnen nemen naar Indië toe. Maar eerst hebben we nog een paar weken in Engeland gezeten. We gingen daarheen met de Biarritz. Maar wij zijn met de Nieuw Amsterdam naar Indië gegaan. Nee, ik was niet zeeziek. Nee, maar jouw vader wel hoor! En Cor Pluim. Och och. Die zaten aan de cornflakes. Of er nog iets bijzonders aan boord is gebeurd? Nou eh ja."

"Moeder, hoe heette knul nou. Die van de overkant? Van de Nieuwstraat? Hoe heette die nou?" En dan ineens klinkt het: "Van der Goorbergh. Die sprong overboord. Ja, en waarom? Wij lagen al met de Nieuw Amsterdam zeker wel een kilometer of twee drie verder voor we alles in zee hadden, zwemvesten en dat die sloep gezakt was. Want dat ging hard hoor. Ze konden hem net op tijd uit zee halen."

"Waarom sprong hij dan overboord?" "Nou, hij wilde niet. Hij kreeg de kolder in zijn kop. Hij sprong potverdorie zo van boven van die reling hup! En weg was die! Hij is na aankomst in Indië meteen teruggestuurd. Ja, dat was van der Goorbergh."

We gingen eerst naar Malakka. Op Morrib Beach. Daar is de eerste van ons vermoord. Die was ondeugend geweest. Die ging op eigen houtje de kampong in. Op Malakka was het dienstkloppen, dienstkloppen en nog meer dienstkloppen. Of ik last had van de warmte. Helemaal niet. Op patrouilles ook niet hoor. We lagen in een Jappenbarak. Met de klapperratten."

"En toen kenden jullie elkaar nog niet?" vraagt Joop aan Diny. "Nee, nog niet. Ik wist wel dat hij in Indië zat. Ik ging met zijn neef!" vertelt Diny Dudok. "Daar heb ik een jaar of anderhalf mee gescharreld. Nee, dat was niet zo'n echte liefde hoor. Maar ik ging er wel mee om. Ik had eigenlijk liever dat die niet als wel kwam."

Joop breekt de romance af en vraagt: "Op Morrib Beach van wie kregen jullie training? Was dat van de Engelsen?" "Ja, van de Engelsen. Niet van de Gurhka's. Die zaten er wel hoor. Van de Engelsen kregen we ook de mortieroefeningen van en geweeeroefeningen. Ik was mortierist. Ik zat met de carrier. De mortiercarrier en daar werd alles op vervoerd en moest ik mee rijden."

"U zat bij sergeant Jan Wijers in het peloton. Hij was uw commandant." vertelt Marianne. "Ja, dat klopt."

Dudok, Jorritsma, Spoor, Wijers? Foto: Jan Wijers. Slagorde carriers. Foto: Cor Dudok

Toen wij de eerste keer naar de reünie gingen, toen waren jullie er nog niet," vertelt mevrouw Dudok, "toen werd er geroepen 'DUDOK, waar zit DUDOK?' Ja, dat was sergeant Wijers. Ik hoor het hem nog roepen!"

"U zat bij de mortieren en toen ging u naar Java," vervolgt Marianne. "Toen gingen we naar Java. Voor de kust gingen we van boord. Gewapend en al. Zo moesten we Semarang in. En toen moesten we rap uitkijken want anders schoten ze je zo voor je raap. Want die paar Engelsen die er zaten hadden der eigen achter het prikkeldraad verschanst en die durfden er niet meer uit. Dat had te maken met die Bersiapbeweging. Nou, pas op. Toen was het wat hoor! We kwamen in het N.I.S.gebouw te liggen. Dat werd ons hoofdkwartier. Nee, niet eerst in het protestants weeshuis, wij gingen gelijk door naar het N.I.S. gebouw," zegt Cor Dudok. Als Marianne de namen van de gebouwen opnoemt en de straten samen met sobat Cor, vraagt mevrouw Dudok: "Ben je wel eens in Indië geweest, Marianne? Je weet er zoveel van?" Maar Marianne is nooit in Indonesië geweest. Sobat Cor zegt: "Onze kleinzoon is er twee jaar geleden heen geweest. Backpacken. Ik vroeg hem waarom doe je dat? Hoe kom je erbij? Hij wilde gaan kijken waar opa overal is geweest. Ja, toen heb ik hem aangegeven waar hij moest gaan kijken. Zelf ben ik nooit meer teruggeweest. Ik heb toen net een zware hartaanval gehad. Ik kon geen kant op. Anders had ik wel mee geweest."

We praten nog even door over de gezondheidsproblemen, maar Joop pakt dan kordaat weer het verhaal op.

"U kwam dus op Java, bepakt met geweer." "Toen hoorde wij ook pas dat er iets vreselijks was uitgebroken onder die zwarte bevolking. Dat was die Bersiapperiode. Wij hebben toen weken op de kazerne gezeten om ons boeltje te beschermen. Na een paar weken was die opstand neergeslagen en zijn we begonnen met de patrouilles te lopen. Nou, dat was ellendig. Patrouilles rondom Semarang. Met de carrier en lopen, want je kon niet overal met de carrier komen en dan moest je alles dragen. Ik was eerste schutter. Ik hoefde niet te sjouwen." "Mijn vader wel hoor," zegt Marianne zuchtend. "Die vertelde over de grondplaat en de loop." "Die grondplaat, ja potverdikkie, die woog wel over de honderd kilo."

Polak sjouwde ook met de grondplaat," zegt Cor. "Later kregen jullie die paardjes. Die ketjes," weet Marianne. "Oh, dat was iets van Sjoerd Jorritsma en Toontje Schets," vult sobat Cor aan.

Klaas de Boer, Sjoerd Jorritsma, Kees v.d. Veke, Huib Lankhuizen, Indier, Janus v.d. Made met de gevreesde KNILPaardjes. (foto: Huib Lankhuizen)

"We zijn later nog bij hem thuis geweest. Ik heb hem nog verteld nog dat hij een hekel eraan had als die mee moest met patrouille en van alles moest dragen. Daar had die het altijd over. Ik zei: Jij neemt dan alleen een pistool mee en klaar! Nergens meer over mauwen. Wij doen de rest. Maar toen kwamen we onder vuur te liggen onderaan zo'n Tjot (berg). Wij lagen onderaan en die lui zaten daar te rammen daar bovenop. Ja en toen was Toontje in alle staten. Had ik maar dit en dat. Ik zei: nou heb je geen wapen. Kan je wel zeggen dat een pistool makkelijker is maar daarmee kan je niet gaan zitten paffen tegen een berg omhoog. Toen ging er een licht op hoor."

"Waar ging u allemaal naar toe op die patrouilles," vraagt Joop. "Dat was allemaal in de omtrek van Semarang. Dat moesten wij toen beveiligen. De ring rond Semarang."

"Kalibanteng," komt Marianne mee om de hoek. Cor Dudok lacht weer. "Ja, Kalibanteng, daar hebben we ook gezeten. Bij het vliegveld." "U heeft ook de aanvallen daar meegemaakt?" "Nou, schei uit. Toen hingen ze in het prikkeldraad. Ja, dat is de redding van ons geweest. Ze hadden ons de zee in kunnen drijven. Toentertijd hoor. Maar we kregen ondersteuning vanuit zee." "Was dat van de Kortenaar?" vraagt Marianne. "Juist ja, de Kortenaar. Toen hadden we het echt krap, zoals jouw vader ook wel heeft vertelt. Ja, het was zeker krap.

Dat was maar goed dat we ondersteuning uit zee kregen hoor. Ze kwamen echt heel dichtbij met die speren en bamboestokken. En gillen. En wij nog harder gillen. Ja, dat was die rotte Bersiap." Cor zit er nog maar eens bij te zuchten.

"Ja, jullie hebben heel wat meegemaakt," zegt Joop. "Vanmorgen kwamen we nog in gesprek op de kazerne in Oirschot en vertelden dat verhaal. Want jullie gingen niet voor een maand of drie maar voor twee, drie jaar." "Ja, ja," lacht Cor Dudok, "goed bekeken. Blijven en niet tussendoor naar huis. Ook niet toen mijn moeder overleden was. Wij hadden de verbandakte getekend, een lange verbandakte. Naar huis gaan tussendoor dat was er niet bij. Zeker niet. Dat is nu wel anders. Na drie maanden kunnen ze alweer naar huis. Dat is allemaal geregeld hoor."

"Cor, jullie zijn thuisgekomen met een mannetje of tien van hier maar iedere familie had wel wat he?" merkt mevrouw Diny Dudok op. "Ja, mijn moeder weg," antwoordt sobat Cor. "Van Leddy Dudok zijn vader weg. In zo'n tijd gebeurd er heel wat. Bas Beversluis en Dirk Polak hebben we in Indië moeten achterlaten. Mijn jongste zus die kon mij niet. Schreeuwen en huilen deed ze. Ze kon mij niet, onze Joke."

"Hoe liep het verder?" wil Joop weer weten. "Na Kalibanteng?" vraagt Cor. "Toen hebben we eerst nog een eind langs de kust moeten oprukken. Kendal, Ambarawa, Salatiga en dan kwamen we op de ring. Dat was het laatste wat wij onder beheer hebben gehad. Salatiga. Het hoofdkwartier bleef het NIS-gebouw. Het klopt dat we eerst in Salatiga waren ondergebracht in een oud schoolgebouw. De schoolbanken werden inderdaad op het pleintje gezet."

"Wat zijn de dingen die u het meest zijn bijgebleven en waarvan u denkt nou, nou," vraagt Joop. "Tja, och," verzucht sobat Cor Dudok. "We hebben het flink voor de kiezen gehad. Maar je helpt mekaar. Jij weet dat wel Joop, want jij bent zelf ook militair geweest!

Naast de aanvallen bij het vliegveld natuurlijk ook het sneuvelen van Veldman en luitenant Fick uit Oosterhout. Zij zaten met een verkenningsvlucht in de Mitchell. Ook zoiets. Dat maak je allemaal mee. Dat zagen wij toen aankomen. Die Mitchell landde daar en het bloed liep al het vliegtuig uit. De piloot had nog niet in de gaten dat ze beiden geraakt waren. Die zag niet wat er achter zijn rug gebeurd was."

"Maar ge bent dikwijls de reddende engel geweest," zegt Cor Dudok tegen Marianne als mevrouw Dudok de onderscheiding Orde en Vrede laat zien met een fris helder lint. "Oh ja, destijds was het oude lint helemaal versleten en u wilde weten of het mogelijk was om een nieuw lint er op te zetten," zegt Marianne. "Jij hebt dat telefoonnummer gegeven om navraag te doen. Die man zei stuur hem maar op. En we kregen hem opgepoetst en met nieuw lint netjes teruggestuurd." "Marianne, als je nou op de bijeenkomsten en reünies komt, zijn er dan nog veel van de oude garde?" "Het wordt steeds minder, helaas. Maar het kan niet anders, jullie horen tot het uitstervende ras, met alle respect. Op een van de laatste reünies hadden we nog maar drie echte 2-6RI-ers binnen."

We praten door over makkers die we al eerder hebben bezocht, aanwezig waren bij crematie of begrafenis. Marianne somt namen op en Cor Dudok, die kan alleen maar lachen omdat Marianne zoveel namen weet op te noemen.

Dan ernstig: "Huib Kers, och jee, is die ook overleden? Gerrit van Gils, Jan van Langh, Guus Schouten, allemaal al weg." "Bij Guus hebben we nog een keer of drie na afloop van de herdenking in Roermond gegeten," vertelt mevrouw Dudok. "Jan van Langh, dat was een feestnummer."

"Maar ik wil nog even terug naar Java, naar uw verhaal," dringt Joop tussen alle schaterlachen door aan bij sobat Cor. "Oh ja, je wilde weten wat het meest is bijgebleven."

Nou, ik denk die aanvallen op het vliegveld. Daar is het knokken geweest voor ons. Voor hetzelfde geld hadden ze ons de zee in kunnen drijven. Oh en daar stortte ook de Mitchell neer bij die aanvallen."

"Uw moeder is overleden toen u in Indië was. Hoe kreeg u daar bericht van?" "Per luchtpost. De aalmoezenier kwam het mij vertellen. Wij hadden toen pater Evens. Ik kreeg toen drie dagen vrij. Ja, wat heb ik hier aan drie dagen vrij? Ik heb niks aan drie dagen verlof. Laat mij maar dienstkloppen hoor. Ja, dat zijn klappen. Zeker als jonge gast zijnde. Wel drie dagen verlof maar niet naar huis. Dat mocht niet. Dat kon niet. Ja dat zijn klappen en die moet je zien te verwerken. Net als het sneuvelen van de jongens. Die werden dezelfde dag begraven."

"Toen de diensttijd erop zat, wat gebeurde er toen?" "Toen gingen we naar huis. Met de Johan van Oldenbarnevelt. Voor we naar huis gingen hebben we eerst nog in Soerabaja gelegen. In een doorlaatkamp tot het schip kwam waarmee je naar huis ging.

"Ja, ik was blij dat ik naar huis mocht. Het zat erop! 5-5RI heeft onze taken overgenomen! Ik had niet willen blijven. We hebben een zware tijd gehad hoor." "Ze hebben een moeilijke tijd gehad," zegt mevrouw Dudok, "maar ik heb hem wel op het rechte spoor gezet." Hier moet sobat Cor heel erg schaterlachen.

"We kwamen aan in Rotterdam, werden ontscheept en met bussen naar huis vervoerd. Het ging er maar karig aan toe hoor. We kregen niks. Geen fanfarekorps op de kade, geen toespraken. Nee, de bussen in en zo gauw mogelijk weg. We werden plaats voor plaats afgevoerd. Wij waren één van de laatste. Toen ik thuiskwam was het droefheid alom natuurlijk. Er was niets versierd. Allemaal verdriet. Er waren er twee gesneuveld. Mijn moeder overleden en bij Leddy zijn vader. Nee, dat was niet prettig als je dan thuiskomt. Ook voor de familie niet.

Thuisgekomen ging ik solliciteren. Werk zoeken. Naar het gemeentehuis in Zevenbergen. Daar deed ik voor het eerst haar ontmoeten. Op de grote brug in Zevenbergen." "Ik zag hem en ik dacht Nou! Dat is een knappe jongen," zegt mevrouw Dudok. "Ik was samen met Cor Lucas 2-6RI. Ken je die?" Marianne veert op: "Ome Cor Lucas! Die witkop! Die blonde! Nou, of ik die ken, want die woonde bij ons in Hoogvliet." "Precies," zegt sobat Cor. "Hij werkte samen met mijn vader bij de Shell en zijn tot de dood toe vrienden gebleven."

"Ja, maar ik wil toch even weten hoe het contact ging op de brug," komt Joop er tussendoor. "Nou, we hebben nog even gepraat. Verder niets. Wij moesten naar dat arbeidsbureau. Ik wilde naar Philips. Daar moest je dan testen maken voor het werk. Later hoor je nog van ons. En verrek, ik werd aangenomen en heb er veertien jaar gewerkt." Cor Dudok is nog verbaasd.

"Ja, maar hoe zat het dan met die ontmoeting op de brug?" wil Joop nog steeds weten. "Daar heb ik niks meer van gehoord," zegt Diny.

"Later was er hier een kermis. En ons muziekkorps van Zevenbergen kwam hier naar toe. Daar was ik bij. En toen zag ik hem weer." "En ik zei tegen haar: is het nog aan met die vrijer van je?" Maar dat was allang afgemaakt. Toen van lieverlee afspraakjes gemaakt. We hadden vijf jaar verkering." "Ja, toen was ik het zat", zegt mevrouw Diny. "Nou moet de kogel maar door de kerk en maar even ondeugend zijn. Ja, en toen moesten we!" "We zijn 20 april 1954 in Zevenbergen getrouwd." "Net na de watersnoodramp," rekent Joop voor. "Ja, dat klopt. Dat hebben we ook nog meegemaakt." "Ik ben nog na de watersnood in de Klundert geweest om te werken," vertelt mevrouw Dudok, "bij een schoenwinkel. Geerts! Ik heb daar heel wat rommel geruimd. Ontzettend, wat een ravage door dat water. Dweilen met de kraan open. Ik kreeg er nog een paar nieuwe schoenen van ze."

"Ja, dat was verschrikkelijk, die watersnoodramp," beaamt sobat Cor. "Mijn vader vertelde dat bij hun thuis in Klundert het water tot aan de zolder had gestaan," weet Marianne. "Al zijn souvenirs uit Indië weg!"

"Maar wat deed u toen u bij Philips ging werken?" pakt Joop de verhaaldraad weer op. "Wij zaten in de fabricage van lampen. Je moest fittingen op een rij zetten, dan een kousje erop, en dan op de molen en hup hup." Sobat Cor weet nog precies de handelingen. "Maar toen moest ik weg want de afdeling waar ik zat die werd opgeheven. Ik zou overgaan van de lampenfabriek naar de grammofoonmotoren. Daar had ik aanleg voor zei Driessen, de grote man van Philips. Maar toen moest ik wel naar Terneuzen. Toen zij dat hoorde zei ze: 'Ja, maar je gaat mij toch niet naar Terneuzen verplaatsen. Wat moet ik nou in Terneuzen. Je kan doen en laten wat je wil, maar dat doe ik niet!' sputtert mevrouw Dudok alsnog. "Mijn vader en moeder leefden allebei nog. Daar ben ik 32 jaar iedere dag naar toe geweest. Toen hadden we ook al twee kinderen, die hadden we dan ook mee moeten nemen. Nee!

Cor had een zwager bij de Rijkswaterstaat. Daar kwamen ze een mannetje te kort. Dat was wel een baantje voor onze Cor. Hij heeft jaren bij de Waterstaat gezeten. Met uniform en pet! Toen moest die naar Moerdijk of naar de Zevenbergse hoek. Nou Cor, zei ik, dat doe ik niet. Echt niet," vertelt mevrouw Dudok zelfs nu nog resoluut. "Nee, ik was net hier gesetteld en dan moet ik weer weg. Dus dat ging niet gebeuren." Hiermee heeft mevrouw Diny haar zegje gedaan!

"Toen heb ik een leven gehad," zegt sobat Cor, "een goei leven! Bij Rijkswaterstaat deed ik wegcontroles. Ik heb hele dagen langs de weg gezeten met een auto. Opschrijven waar er stukken uit de wegen waren, vangrail kapot en zo. Dat heb ik 25 jaar gedaan!"

"Alles bij elkaar al 39 jaar dus," rekt rekenmeester Joop. "Ik had al zes dienstjaren meer vanwege de dienst, die 3 jaren in Indië werden dubbel geteld. En ik had ook al een rang hoger dan de anderen. Ik kon met 61 jaar met pensioen. Met de VUT. Nooit spijt van gehad! Ik heb altijd moeders in het huishouden geholpen. Nu nog doen we alles samen." Marianne wil weten hoe sobat Cor het thuis vond nadat hij weer na zo'n lange tijd van huis te zijn geweest en volwassen te zijn geworden. "U ging als een snotneusje weg en kwam als volwassen man terug. Dan moet u in dat kleine Nederlandse dorpje weer in het gareel lopen." "Nou, dan heb ik een wedervraag," zegt sobat Cor. "Hoe heeft jouw vader dat ervaren?" "Mijn vader was zeer recalcitrant," vertelt Marianne. "Daar konden ze niets mee beginnen. Totdat zijn zus Reina zei: 'Ik weet wel wat voor hem. Laat hem maar naar Rotterdam komen. Dan gaat die solliciteren bij de Shell.' Mijn vader was niet te handelen." "Nou, daar heb je het dus. Hier, ik ook niet. Ik ging drinken." "Hij kwam geregeld thuis als een oelemetoeter. Maar dat wilde ik niet", valt mevrouw Dudok in. "Stoppen! 'dat is goed', zei hij als jij niet meer gaat dansen. En ik ging graag dansen want daar was ik weg van."

"Kijk daarom stelde ik jou die wedervraag wat jou vader deed toen hij weer thuis was. Ik heb nog overwogen om te emigreren. Sergeant Lobbezoo is toen ook vertrokken naar Australië. Die kon het in Nederland ook niet meer wennen." Cor valt weer even terug op Indië. "Je zit er met verschillende compagnieën. Niet iedereen kende je even goed. Ik heb al die namen allemaal in mijn hoofd gehad, maar kan ze niet meer vinden. Westerhof en van Oosterhout, Kees van de Veecken, die is naar Korea gegaan later. Keske! Die is daar in Indië getrouwd met een Indisch vrouwtje. Toon van de Bosch uit Mook." "Met wie hebt u nog meer opgetrokken in Indië. Wie kon er nou zo goed boksen. Was dat Woutje Spoor?" "Ja, daar heb ik ook nog een foto van met mij samen in de bokshouding.

Gerrit de Wijs en Wout Spoor, r Wout Spoor, ?, Cor Polak. Sjoerd Jorritsma als Indiaan

"Wacht es even. Ja! Zou ik bijna Lieske Hansen vergeten, ja! Ik zal je wat vertellen. Ik reed 's morgens vroeg met de wagen op de parallelweg en daar zie ik er ene fietsen. Ik draai het raampje open en roep: 'Hedde ge tegenwind?' Hij: Ik ken je niet hoor. Ik zei: stap es af! Ben jij Lies Hansen? Toen herkende hij mij. Hij woonde in Prinsenbeek toen. Ja, het sulletje van de compagnie. Haha! Nou, die was nou echt de pispaal hoor. Lieske. Er vallen er steeds meer weg. We zijn allemaal de trap aan het afdalen," zegt Cor gelaten. "Maar zolang als jullie er zijn, blijven we ons best doen voor jullie," antwoordt Marianne. "Leeft Heiltje Lobbezoo nog? De vrouw Floor van Genderen?" vraagt mevrouw Dudok zich af. "Zij leeft nog, althans tot zover ik weet. Ze zit wel in de verzorging. Floor, haar man is overleden," aldus Marianne. "Is Floor ook dood? Floor werkte ook bij de Rijkswaterstaat hoor! En hij was baggeraar." Sobat Cor slaakt een zucht.

"Maar ik vind het fantastisch dat je geweest bent Marianne en Joop natuurlijk ook. En moeder hier ook." "Wij kwamen de kerk in bij Cor Polak, en ik zei tegen Cor: ze zitten er hoor," zegt Diny. "Ja, en zo is het gekomen dat we nu hier zitten. Maar na een reuze gezellige middag en voorzien van de door uw gespaarde Douwe Egbertspunten, is het nu echt tijd voor ons om, zoals jullie het hier zeggen, terug te gaan naar de andere kant van de rivier.

Door Marianne

Steun aan het front te Semarang.

In augustus 1946 moest de marine het leger bij Semarang ondersteunen. De troepen van de Koninklijke landmacht lagen daar vlak om de stad heen. Ook het nabijgelegen vliegveld was in Nederlandse handen.

Generaal Spoor op bezoek 2-6RI vliegveld Kalibanteng.

De Nederlandse perimeter was maar klein, nauwelijks meer dan de stadinfiltratie bracht de vijand spoedig aan de stadsgrenzen of aan de haven. Het terrein miste diepte om de vijand op te vangen. Het was dus van belang de tegenstander op een afstand te houden, wat door veelvuldige patrouilles geschiedde. 's Nachts moest men zich echter weer binnen de eigen linies terugtrekken. Uitbreiding van de perimeter was volgens de Britse orders niet toegestaan.

Op 4 augustus 1946 werd door de Indonesiërs een grote aanval ingezet, waarbij zij tot op het vliegveld doordrongen. Na felle gevechten wisten de Nederlandse troepen dat weer te heroveren. Daarna volgden aanvallen aan de andere kant van de stad, die eveneens werden afgeslagen. Hr.Ms. Abraham Crijnsen, die op patrouille langs de noordkust van Midden-Java was, kreeg opdracht om steun te verlenen. Slechts bewapend met één kanon van 7,5 cm kon het schip echter niet meer doen dan hier en daar vijandelijke stellingen langs de kust beschieten.

mijnenveger Hr.Ms. Abraham Crijnsen

Op 7 augustus zetten de Nederlandse troepen een tegenaanval in, zuidoostelijk van de stad, waarbij echter een goed bewapende vijand in een sterke stelling werd aangetroffen. Het lukte niet om deze stelling voor het vallen van de duisternis op te ruimen. De troepen raakten uitgeput. Aflossing was er niet en van slaap aan het front kwam niet veel.

De commandant van de T-brigade vroeg assistentie van de marine. Hr.Ms. van Kinsbergen, die in de buurt van Soerabaja voer, kreeg opdracht om met spoed op te stomen naar Semarang voor het geven van artilleriesteun. In de vroege ochtend van 8 augustus ankerde het schip op de rede van Semarang. Een sloep bracht de commandant, KLTZ Nuboer, vergezeld van zijn artillerie- en verbindingsofficier naar de wal om de komende acties te bespreken met de OAZ en de brigadecommandant.

Dit resulteerde in het aan de wal zetten van de vuurleidingsofficier voor aanslagwaarneming en de landmacht stelde een jeep met een mobiel radiostation ter beschikking.

Kanonnerboot Hr.Ms. van Kinsbergen

Die middag werd driemaal vuursteun verleend, gericht op troepenconcentraties van de vijand eenmaal werd om een beschieting van een kampong gevraagd, die op 21 kilometer van de ankerplaats van het schip lag. Nuboer besloot daarop te verstomen naar een ankerplaats zo dicht mogelijk onder de kust met maximum schootsafstand vielen de salvo's toch nog te kort; de laatste schoten vielen 600 meter voor het opgegeven doel. Toch was de landmacht tevreden; toevalligerwijs waren de salvo's terecht gekomen op een hoofdkwartier en een vijandelijke batterij, waarvan het bestaan tot op dat moment niet bekend was!

In de middag van 10 augustus arriveerde Hr.Ms. Banckert ter aflossing van de Van Kinsbergen, die in Soerabaja in onderhoud moest.

Er waren aanwijzingen dat de Indonesiërs zich verzamelden en dat er in de komende nacht een grote aanval op Semarang te verwachten was. I.v.m. de ernst van de toestand verzocht de brigadecommandant om steun van een tweede oorlogsschip.

Torpedojager Hr.Ms. Banckert

Pinke gaf opdracht aan Hr.Ms. Kortenaer om naar Semarang op te stomen; de Van Kinsbergen moest daar blijven tot na aankomst van de tweede torpedobootjager. Afsproken werd dat de Banckert het frontgedeelte oost van Semarang zou steunen en de Van Kinsbergen west van de stad.

De landmacht verzocht om nog voor het donker werd vuur te leggen op de Goenoeng Kebo, een heuveltop van waaraf vijandelijke artillerie de Nederlandse stellingen onder vuur nam, en drie grote kampongs ten zuid-westen van Semarang, waar de vijand zich concentreerde. Ten 17.14 uur werd het vuur geopend op de Goenoeng Kebo.

Het was helder weer en vanuit zee was de heuvel goed te zien, zodat het vuur direct goed lag. Na negen salvo's was de vijand tot zwijgen gebracht. Daarna verlegde de artilleriewaarnemer het vuur naar een kampong achter de heuvel. Na tien salvo's braken er branden uit en sloeg de vijand op de vlucht. Tussen 17.55 en 18.30 uur werden op aanwijzing van de landmacht nog twee kampongs onder vuur genomen, waarvan de laatste op een afstand van ruim dertien kilometer. Die middag werden 152 granaten van 12 cm verschoten en 's nachts kwam het niet meer tot een aanval van de Indonesiërs.

De volgende ochtend was er weer volop werk voor de stuksbemanningen van de Van Kinsbergen. Om 06.45 uur werd het vuur geopend op een vijandelijke artilleriestelling op dertien kilometer afstand. Na tien salvo's was deze stelling uit elkaar gespat. Om 08.15 uur kwam een nieuw verzoek om vuur, nu op een paar kamponghuizen van waaruit met mitrailleurs werd geschoten. Na acht schoten werd de scheepsbatterij door de waarnemer bedankt.

Om 09.15 uur werd om vuur gevraagd, nu om een vijandelijke batterij op zestien kilometer afstand tot zwijgen te brengen. Daar waren zeven salvo's voor nodig. Kort daarna kwam de Kortenaer op de rede ten anker en nam de bombardementstaak over. De Van Kinsbergen vertrok naar Soerabaja. Tussen 11 en 18 augustus gaf de Banckert nog zevenmaal vuur af op vijandelijke stellingen en troepenconcentraties, waarbij ca. 400 granaten werden verschoten.

De Kortenaer behoefde slechts tweemaal vuursteun te verlenen, waarbij ca. 110 granaten werden gebruikt. De aanwezigheid van twee "artillerieschepen" voor Semarang was een zware belasting voor de marine.

Hr.Ms.de Kortenaer

Toch stuurde Pinke Hr.Ms. Piet Hein en Hr.Ms. van Galen naar Semarang om de daar aanwezige jagers af te lossen.

Torpedobootjager Hr.Ms.Piet Hein

torpedobootjager Hr.Ms. van Galen

Gelukkig bleek omstreeks 18 augustus de druk op de stad te verminderen.

De aanwezigheid van één torpedobootjager was zeker nog gewenst, doch de tweede jager kon worden gemist. Besloten werd deze nog aan te houden, voornamelijk om het moreel effect dat dit op de eigen troepen zou hebben. De landmacht was twee weken in bijna voortdurende gevechtsaanraking geweest, en was hoog nodig aan rust toe. De marine maakte van de situatie gebruik om op 18 en 19 augustus met vier torpedobootjagers in divisieverband te oefenen; een gelegenheid die zich in Indië maar zelden voordeed. Dit gebeurde dicht langs de kust in de hoop hiermee het nodige ontzag bij de Indonesische strijdkrachten in te boezemen. Na deze oefeningen bleef de Piet Hein nog enige tijd bij Semarang om zo nodig te kunnen optreden. De andere jagers vervolgden hun patrouilletochten door de archipel. Tegen het einde van de maand had de T-brigade de situatie rond Semarang weer in handen.

Uit boek : Operaties in de Oost. Met dank aan Tom Andersen.

B.(Bas) A. van Veen, 3-7RI

Echtgenoot, vader, schoonvader, opa en overgrootvader.

4 juni 1925 - 28 december 2020

“Nog maar een paar weken geleden hebben we jullie de aankondiging van het 70-jarige huwelijk van Bas en Corrie van Veen gestuurd.

Vandaag laten we u, met veel verdriet maar ook dankbaarheid, weten dat mijn man en onze (schoon)vader Bas van Veen op 95-jarige leeftijd vanochtend is overleden. In huis was hij door duizeligheid gevallen en kort daarna (kerstavond) opgenomen in het verpleeghuis Reinalda in Haarlem. Ondanks de uitstekende verzorging aldaar heeft zijn hoge leeftijd niet kunnen voorkomen dat hij vanochtend in zijn slaap is overleden. Dat hij zolang in ons midden mocht zijn geeft ons vele fijne herinneringen. Wij zijn dankbaar voor alle tijd samen.”

De uitvaart, werd door het Coronavirus in zeer beperkte kring gehouden. Voor degenen die daar prijs opstelden was er gelegenheid zijn om hem de laatste groet te brengen. Ook daar werden alle regels rond het virus gerespecteerd. Namens de commissie is er een brief met meelevende en troostende woorden geschreven naar de nabestaanden van sobat Bas. Tevens is het gedicht opgestuurd om eventueel te gebruiken tijdens de dienst.

“Beste Marianne en overige leden van het reünie- en nazorgcommissie, Graag willen we jullie hartelijk danken voor het uitgebreide medeleven dat jullie bij het overlijden van Bas van Veen hebben laten blijken.

Dat wordt meer dan op prijs gesteld. Tijdens de uitvaart is er vaker stilgestaan bij de tijd die hij als militair in Indië gediend heeft, maar zeker ook aan de reünies die hij altijd met heel veel plezier en trots bezocht.

Een aantal keer heb ik hem mogen begeleiden bij deze gelegenheden en was altijd onder de indruk van de enorme organisatie en het feest dat jullie van deze gebeurtenis maakte.

Omdat jullie door Covid niet bij de uitvaart konden zijn, is het gedicht voorgedragen door de uitvaartondernemer en paste heel goed bij het hele karakter van de uitvaart. Ook de bloemen die gestuurd zijn werden op prijs gesteld. Wij wensen jullie in deze moeilijke tijden veel kracht en hopen dat het met de gezondheid van Joop de goede kant op gaat. Nogmaals heel veel dank voor jullie medeleven, ook namens mijn moeder en overige gezinsleden.

(Mevr. Corrie van Veen-Vrolijk, 17 februari 1927, overleed op 14 juli 2021)

Het levensverhaal van Bas van Veen kunt u lezen in de Sepatoe Roesak, van december 2020.

Th(Theo)J. Roeffen, 1RS, hospik

3 februari 1926 - 12 januari 2021

"Treur niet om mij, ik heb een mooi leven gehad."

Hij was oudste uit het Cuijks gezin van veertien kinderen en 14 jaar toen de oorlog uitbrak. Volgde de MULO. Hij hielp het verzet. Hij bracht neergeschoten Britse piloten in veiligheid. Als 16 jarige ontweek hij als postbode de Arbeidsdienst. In september 1944 sloot hij zich aan bij de Stoottroepen. Hij werd als hospik gelegerd aan de Waal bij Wamel. Het was het avontuur dat hem trok en was als Stoottroeper bij bevrijding van Maas en Waal. In februari 1945 raakte hij gewond door splinters van een landmijn. Hem is hiervoor het Draaginsigne Gewonden verleend. Later trok sobat Roeffen met de geallieerden mee Duitsland binnen.

Door zijn ervaringen vertelde hij tot op hoge leeftijd zijn verhaal. Hij vertelde ze vlakbij de plek waar hij ze in '44 - '45 allemaal had beleefd: Beneden-Leeuwen. Ging daar op de basisscholen ook aan de leerlingen van groepen 8 vertellen wat zich er in de Tweede Wereldoorlog had afgespeeld. Als oorlogsvrijwilliger volgde hij na de bevrijding zijn militaire training in Engeland en ging voor drie jaar naar het voormalig Nederlands Indië.

Theo Roeffen zat bij de Sociale Begeleidingscommissie van de Bond voor Oudstoottroepers en Stoottroepers (BOSS) en tot aan zijn overlijden is hij hoofdbestuurslid geweest van de BOSS en jarenlang voorzitter/ secretaris van Kring 14 (Den Bosch). Roeffen was een trouw bezoeker van het jaarlijkse bevrijdingsdefilé in Wageningen op 5 mei, reünies en bijeenkomsten voor veteranen. Op zijn officiële colbertje, dat hij droeg tijdens bijeenkomsten van de Oud-Stoottroepers en Stoottroepen of bij bijeenkomsten waar hij over zijn herinneringen vertelde, prijken een rij medailles, erelinten en andere onderscheidingstekens.

"Theo keek met een goed gevoel terug op zijn rol in de oorlog. Hij had het niet willen missen. Had er ook veel goede dingen aan overgehouden: kameraadschap, wilskracht, doorzettings- en uithoudingsvermogen. Snel weten te handelen. Roeffen heeft ook nooit spijt gehad van de keuzes die hij maakte. Hij zou het dan ook zó weer doen." Theo Roeffen heeft meerdere onderscheidingen gekregen, een blijk van waardering. Dat deed hem goed. "Mensen moeten mij geen held noemen. Ik deed het uit avontuur en had een engelbewaarder op mijn schouder. Ik was een lucky boy."

Door omstandigheden i.v.m. corona heeft het afscheid in besloten kring plaats gevonden.

Corr.adres: Harmoniepolder 28, 5235 TK 's Hertogenbosch

Jan van Langeveld, vaartuigendienst, valt met neus in de boter...

Dingdong, de deurbel. Joop doet open en roept: "Marianne, kom snel naar beneden. Eén van de oudste veteranen staat hier voor de deur." Dat hoef je dan niet twee keer te roepen naar Marianne en zijn snelt uit haar werkkamer de trap af. "Dag sobat Jan van Langeveld! Wat brengt u hierheen?" "Nou, ik had nog van die DE- bonnetjes die jullie sparen dus ik dacht ik kom ze even langsbrengen." We voorzien sobat Jan van koffie en versgebakken boterkoek. Hij valt dus met zijn neus in de boter....koek. "Nu u hier toch bent, mogen wij u interviewen? We ontmoeten u nu al enige tijd hier in Hoogvliet bij de veteranen en de Rotterdamse veteranendag, maar echt uw hele verhaal hebben we nog niet compleet." "Welja, toe maar, ik ben er nu toch." Sobat Jan gaat er met zijn armen over elkaar gemakkelijk voor zitten.

"U vertelde dat u tijdens de WO2 heeft ondergedoken gezeten?" start Marianne het vraaggesprek. "In Brabant," vertelt sobat Jan haastig met een hap boterkoek waarin hij zich dan ook gelijk verslikt. "Ho, ho, voorzichtig aan. Eerst eten en dan praten." "In Brabant dus. Ik werd in de oorlog opgepikt voor de arbeidsdienst. Moest ik aardappels rooien in de Achterhoek. Daar bij Mede en Hengeveld en wat je daar allemaal in die hoek hebt. Een half jaar was ik daar. Toen kwam er zo'n hoge peer aan en die zei: Jullie motten naar Duitsland. Ja, maar dat verdomde ik en ben naar huis gegaan. Ik wist van ondergrondse en ook dat de schoolmeester waar ik altijd bij in de klas gezeten heb daar ook bij was. Dus ik daar naar toe en zei: Kijk es joh, ik mot naar Duitsland." "Ja, maar jij gaat helemaal niet naar Duitsland. Kom morgen maar terug." "Ik kreeg allemaal valse papieren en moest naar Zevenbergen in Brabant. Ik moest zelf maar zien hoe ik er kwam. Ik kwam aan in Zevenbergen en daar moest ik mij melden bij de directeur van de gasfabriek. Vroeger werd het gas gestookt vanuit antraciet."

"Ik kwam dus bij de directeur en die zei: Ja, ik weet al dat je komt. En ik vroeg mij toch wel erg af hoe hij dat nou kon weten. Zo gauw! Ik snap het nu nog niet." "Je gaat naar het café van Karijns, en dat is jouw overnachting daar en daar blijf jij," vertelde de directeur mij. "Ik kreeg toen valse papieren dat ik op die gasfabriek werkte en ik kon dag en nacht op straat. Op klompen! Ook in de kroeg wisten ze al dat ik kwam. Hoe dat kon? Het zat in ieder geval dondersgoed in elkaar allemaal."

"Waar kwam u oorspronkelijk vandaan, waar bent u geboren?" "In Rotterdam. In de Rusthofstraat geboren op nummer 37, maar toen ik drie jaar was zat ik al op Rhoon. Wat mijn ouders deden? Mijn vader was loodgieter. Mijn moeder werkte bij een Joodse familie." "Mijn moeder ook," zegt Joop. "Mijn moeder leerde koken bij een Joodse familie." "Nou, mijn moeder die kon koken jongen, geweldig!" zegt sobat Jan. Zowel Joop en Jan kunnen nog watertanden als ze aan de kookkunsten van hun moeders denken.

"Mijn grootvader was ook loodgieter, want ik weet nog wel, toen net na de oorlog had Spijkenisse nog geeneens waterleiding. Spijkenisse was maar een dorp. Hoogvliet was helemaal niks! Polders en dijken. Mijn grootvader had aangenomen om daar waterleidingen aan te leggen. Hij had een eigen bedrijf in Rhoon. Ik ging van de lagere school naar de ambachtsschool aan de Hillevliet in Rotterdam. Ik had nog geeneens een fiets joh. Toen ik op de lagere school zat ging ik nog op mijn klompen naar school. We hadden niks. Mijn vader werkte bij mijn opa, zijn vader dus, en als ze oud lood over hadden verkochten ze dat en daarvan heeft hij een tweedehands fiets voor mij kunnen kopen."

"En dan vallen de moffen Nederland binnen en u zit op de ambachtsschool," zegt Marianne. "Ik was vijftien toen de oorlog uitbrak," gaat sobat Jan verder. "Dus nog twee jaar voor u opgeroepen zou worden door de Duitsers," rekt Joop snel voor. "Heeft u dan wel uw school af kunnen maken?" "Ja, want ik heb ook op de avondschool gezeten. Op de dag naar de ambachtsschool en 's avonds naar avondschool. Op de fiets. In het donker terug, geen licht op de fiets."

Alleen een klein streepje in de koplamp op de Groene Kruisweg. Bij de Groene Kruisweg liep ook het trammetje langs."

"Daar liep de mof op wacht. Je mocht de rails daar niet over, maar verderop daar mocht het wel. Dan was het korter bij. Anders moesten we heel de Vondelingenweg over tot de dijk en dan weer helemaal terug naar Rhoon. Helemaal rond was dat. En dan ook nog met die vliegtuigen en alsmaar schieten, nou dat was wat. Ik heb toch van alles meegemaakt." "Is er hier in de omgeving zoveel geschoten?" vraagt Joop. "Ja," antwoordt sobat Jan. "Op Rhoon in de polder had je vier mitrailleurs afweergeschut staan. Maar het gekke daarvan was dat in die polder aan de kant van de oude Maas, een stuk griend was en in die griend zaten onderduikers. In die griend, vlakbij die moffen! Dat is niet te geloven! Er lagen schepen die er zomaar lagen en daar zaten die onderduikers in. Verdorie, ja."

"Toen u in Zevenbergen zat," vraagt Joop weer, "bent u toen nog bij de binnenlandse strijdkrachten gegaan?" "Ja, wacht es even," peinst sobat Jan, "nee, daar ben ik helemaal niet bij geweest. Alleen maar ondergedoken."

Het was een half jaar na de oorlog, toen werd ik al opgeroepen! Ik moest naar de kazerne in 's Hertogenbosch. Wisten wij dat we naar Indië moesten. Ik ging eerst maar een praatje maken met de kapitein of ik niet naar Breda kon. Naar de KMA. Hij vroeg: wat voor opleiding heb jij dan gehad? Nou, ambachtsschool. Hij zei: Dan kom je er niet, want je moet HBS gehad hebben. Maar ik weet het goed gemaakt met je, je gaat naar Weert, naar de onderofficiersschool. Ik zei dat is prima. Dus ik naar Weert en in een tijd van vier maanden werden we afgeknepen daar van die gasten uit de oorlog. Joh, dat waren beesten zeg." "Was dat de van Hornekazerne?" vraagt Marianne. "Ja, ja, die! Allemaal Engelse namen had je daar. Een grote schuilkelder had je daar staan. Die officieren uit de oorlog, godverdikkie, die hebben ook wat meegemaakt hoor. Maar we werden flink afgeknepen. Als je wat verkeerd deed moest je over die schuilkelder heen en weer en omheen, overheen, doorheen, hollen, rollen. Oh man toch! Ik heb het niet goed gehad hoor, maar in een mum van tijd was ik onderofficier. In 1947 ben ik naar Nederlands Indië vertrokken en na drie jaar in Indië ben ik in 1950, met die overgang precies, terug naar huis gegaan."

Heen ging ik met de Tabinta, een oude vrachtboot. We kwamen in de golf van Biskaje in een vliegende storm. In die schepen waren grote luiken, platen, en die schoven heen en wij sliepen daaronder in hangmatten, drie hoog. En maar slingeren! En zeeziek. De pisbakken hadden geen afvoer dus met dat slingeren slingerde de inhoud ook mee. Hups, zo er over natuurlijk. En dan nog overal de kots. Jongens jonge toch.

We kwamen aan in Batavia. Tandjok Priok aan de haven. We moesten naar de Berenlaan, daar was een kazerne."

"Hoe kwam u bij de vaartuigendienst terecht," wil Marianne weten.

"Ja, dat is een heel verhaal."

“Op een gegeven moment werd er gezegd: We hebben dieselmonteurs nodig. Wie wil een opleiding volgen inoh ergens boven Bandung. Daar had je een ambachtsschool. Ik dacht dat is niet gek, een opleiding tot dieselmonteur, dus ik heb mij opgegeven daarvoor. Binnen een half jaar was ik dieselmonteur. Toen moest ik eerst naar Tandjok Priok naar de haven. Dieselmotoren repareren. Daarna naar Tandjok Pinang. Een van die eilandjes in de straat van Malakka. Dat werd mijn thuisadres zeg maar. Ik werd daar onthaald in de kantine. Werd op een kruik gezet en ik kreeg een driehoefijzer pilsje. Nou, werd ik toch stomdronken. Dat begint al goed sergeantje, zeiden ze. Ja, jongens toch.

We spraken elkaar met de naam aan als er niets was dan. Was er wel wat dan was ik officier. Dus het was Jannen onder elkaar. Ja, dat werkte heel fijn. Als er wel wat was, hield iedereen zich aan de regels. Een van de seiners had bericht over mij ontvangen.

“Jan, straks landt hier, de vliegboot, je moet je spullen pakken, je gaat naar Sumatra. Werd ik in Sumatra weer met een landingsboot met mijn spullen aan wal gebracht.

Weet je, de Amerikanen daar hebben dat goed geregeld met de dieselmotoren op die landingsboten. Ze hebben ene motor. En is die motor te klein dan zetten ze er twee neer. Nog te klein, dan nemen ze er drie of vier. Dat wordt allemaal gekoppeld dus die boot die vaart altijd. Ook al gaat de eerste motor kapot dan heb altijd die anderen nog. Ze hebben allemaal dezelfde onderdelen. Dat was zo!” en sobat Jan steekt zijn duim op. “Als ik nieuwe onderdelen nodig had dan seinden ze naar Batavia om die onderdelen. Dan kwam er weer een Catalina die op de Kali landde, gingen de jongens met de boot er naar toe en zo kreeg ik mijn onderdelen. Die kleine landingsboten, je hebt ze vast wel eens op televisie gezien, hadden ze daar veel.”

“Nu vertelde u dat u met de Catalina naar Sumatra werd gebracht. Dat is dan zeker wel de eerste keer dat u vloog? Hoe vond u dat?” vraagt Marianne. “Nou, geweldig natuurlijk. Maar die piloten die daarop zaten die hebben in die spitfires gevlogen en nu zaten ze in een Catalina. En als je dan zo’n eilandje hebt, dat is werkelijk in het water, dan komen ze over de zee met een rotgang zo laag mogelijk over. Een pestherrie!”

"Ik dacht hij zal toch niet in de zee terecht komen? Er zaten ook geen stoelen in de dingen. Je had van die glazen koepels en daarin stond dan een punt 50. Ken je die, een punt 50?" vraag sobat Jan aan Joop. Tja, Joop was wapenhersteller tijdens zijn diensttijd in NNG, dus ja, wat een punt 50 is dat weet hij wel. "Nou die stond dus in het midden, met allemaal munitie erom heen. En als er dan wat was, want ze vlogen ook patrouilles, en als er dan zo'n boot niet wilde stoppen, dan gaf het een schot voor de boeg. Ja, die kreeg dan zo'n een riedel daar beneden. Als ik met hun mee ging zat ik op munitiekisten. En als het slecht weer was dan gingen we met de boot. Een LCVP. Dan gingen we terug de Straat van Malakka over." "Hoe lang bent u daar geweest? Daar op Sumatra?" vraagt Joop. "Nou goddorrie daar vraag je me weer wat jongen. Ik ben op zoveel plekken geweest." "Bent u daar op Sumatra afgezwaaid?" "Nee, dat was in Tandjok Pinang. Op dat eilandje. Dan kom je weer in Tandjok Priok terecht met de boot. Ja, waar ben ik toen terecht gekomen? Ik was helemaal zelfstandig. Ze hebben mij een keer op de bon geslingerd. Ik moest spullen halen in Batavia en toen had ik mijn handen vol. Er kwamen een paar van die luitenantjes die pas uit Nederland kwamen en die hadden een jeepje daarmee konden ze dan Batavia verkennen. "Sergeant! Ken je niet groeten?" "Wat wil jij nou? Je ziet toch wel dat ik mijn handen vol heb." Maar ik kreeg een bon hoor. Ze schreven me op. Dat komt wel goed met jou, zeiden ze. Nou ik lag er niet wakker van. Ik was weer op Sumatra en toen werd ik geroepen bij de kapitein. Kom jij straks even langs bij mij want ik heb een papier gehad over jou uit Batavia. Weet je daarvan? Hij zei: Zijn ze helemaal besodemieterd! We gaan een borrel pakken!

Dat waren van die jonkies, van die luitenanten, die zitten nog met die theorie van die opleiding in der kop, maar in de praktijk is dat niets. Dan ga je anders met elkaar om." Sobat Jan kan er nu nog hartelijk om lachen.

"In Tandjok Pinang kreeg ik mijn katje uitgekeerd in Singapore-dollars. Ik kreeg er twee honderd in de maand en twee dollar gevarengeld per dag. Maar dan kwam ik op Sumatra, als ik dan een Singaporedollar had, kreeg ik daar tien roepia voor. Dat was tien gulden. Dus als ik daar kwam bij de jongens was het van kom mee, dan gaan we eten bij de Chinees. Ja. Leuk joh. Zo met die jongens onder elkaar. Geen gezeur. Dat is het mooie zo onder elkaar.

Ik ben wel mee geweest op patrouilles, maar moeilijke, nee die had ik niet. Ik weet nog een keer moesten we met Ambonezen de rivier over. Varen, motoren proberen. En toen werden we beschoten van de kant af. Die Ambonezen stonden gelijk klaar. Wat er nou aan de overkant was, kon ik niet zien. Maar het was zo over.

Nee, ik heb niks met kapitein Westerling te maken gehad want die zat op Celebes. Nou, die hebben ze ook zwart gemaakt. Die had ook veel Ambonezen in zijn groep. Van die Ambonezen, daar kon je van op aan hoor!"

"Ja, ik heb wel een politionele actie meegemaakt maar aan de buitenkant. Ik moest zorgen dat die boten draaiden. Nee, ik hoefde geen patrouilles te lopen, want je bent dieselmonteur of je bent het niet.

Ik ben met de Generaal Hersey terug naar Nederland gegaan. We kwamen aan in Amsterdam! Er was niets, geen Wilhelmus, geen fanfare, geen toespraak, geen sinaasappel, niets, allemaal niks. We werden thuisgebracht met bussen, daar werd je er uitgekieperd en dat was het. Klaar. Daar ben je dan zo'n tijd voor weggeweest. Oh nee wacht, we kregen wel drie maanden vrij reizen. Tweede klas."

"Of het huis versierd was, nee, misschien een vlaggetje. Rhoon was maar een klein dorpie hoor." "Heeft u nog een fiets gehad toen u thuiskwam?" vraagt Marianne. "Veel jongens kregen bij thuiskomst een fiets cadeau," vertelt Marianne. "Neeeee! Ben je mal," roept sobat Jan verbouwereerd. "Bent u meteen na thuiskomst weer gaan werken," wil Joop weten. "Ik ben al mijn kennissen afgereisd. Toen ik van de onderofficiersschool afkwam, in 1947, was net de boot weg. Twee maanden later zou er weer een boot komen. In die tijd hebben ze mij naar Steenwijk gebracht, daar moest ik les geven in Brencarriers. Die kon ik ook van haver tot gort. Dus ik heb daar les gegeven. 's Avonds liepen die jonge gasten en de dames allemaal daar in Steenwijk in het rond. Dan ging het zo van als je ergens op een stoepie zat: joh kom een bakkie doen. Nou, hoeveel bakkies ik toen heb gedaan.....! Ook bij wat later mijn vrouw is geworden. Haar zus die was getrouwd met een sergeant-majoor die in Steenwijk op de kazerne zat. Dat was me een dienstklopper, nou! Als we hem zagen aankomen zei ik tegen de jongens: Snel omkeren naar het winkelraam. Dan zagen we hem niet en hoefden we hem niet te groeten. Het is maar net: hoe ben je er tegenover.

Voor wij naar Indië gingen kregen wij die maand verlof. Ik dacht ik ga weer eens in Steenwijk kijken en ik kwam weer terecht op het adres waar dus mijn latere vrouw was." "U hebt weer een bakkie gedronken dus?" "Ja, en zo is het gekomen." "U bent lang getrouwd geweest," weet Marianne. "Dat klopt. We hebben een zoon en dochter gekregen. Ik heb nou vier achterkleinkinderen. Ik ben er met kerstmis en Nieuwjaar geweest. Twee van die achterkleinkinderen, zijn meissies."

"Bent u ook nog op herhaling geweest?" "Ja, ook nog. Ik neem nog even een happie van die boterkoek hoor."

"Toen u weer thuis was, bent u toen loodgieter geworden?" vraagt Joop om de draad weer op te pakken. "Ja, ik heb daar voor verder gestudeerd. Ik heb al die diploma's gehaald. Waterfitter, gasfitter, loodgieter, alles. Ik heb altijd goed kunnen leren. Eerst heb ik nog een poosje bij mijn grootvader gewerkt en later ben ik samen met mijn broer een eigen zaak begonnen. Mijn grootvader was zo van: ik ben de baas. Nou, dan blijf je de baas, maar wij beginnen voor ons eigen. Wij begonnen een loodgieterszaak op Rhoon. Mijn broer is al overleden. Tot aan mijn pensioen heb ik dat bedrijf gehad. Iedereen die kent mij op Rhoon. Mijn eigen pand, eigen werkplaats, alles had ik.

Ze zouden nu nog wel willen dat ik wat deed. Nou nee, ik doe niks! Kom nou! Daar begin ik niet meer aan. Het bedrijf is verkocht. Alles. En nou ben ik altijd nog maar weg. Ik ben altijd weg. Dansen is mijn ziel en zaligheid."

"Hebt u het naar uw zin gehad in Indië?" vraagt Joop. "Ja, je had wel eens rotdagen natuurlijk. Wat mij het meeste is bijgebleven? We waren aan het varen met die Ambonezen met de landingsboot. Waar het was weet ik echt niet meer. Je hebt daar zoveel van die gehuchten. Het was hoogwater. We gaan naar de kant, die Ambonezen moesten patrouille lopen daar. Ik loop mee. Een hele tijd later komen we terug. Was de boot weg. Alleen het touwtje was er nog. Wat blijkt nou, er was een heel lange stijger, die was weggerot. Die palen stonden er nog, maar met hoog water kon je dat niet zien. Dus we stonden aan de kant en het water is gezakt en die palen gingen door die boot heen. Dat was allemaal multiplex die boten, die lopen zo vol. Die boot moet er nu nog liggen want wij hadden geen spul om die boot te lichten," lacht sobat Jan.

"We hebben het een keer gehad naar een eiland toe en zetten die landingsboot zo op de kust, klep naar beneden en eruit. Komen we terug, was het water wat gezakt en was die boot op een steen terecht gekomen. Gat erin. Tja wat nou jongens? Want dadelijk komt het water weer op. Komt er één op het idee, we nemen een munitiekist, die doen we er overheen."

“We zien dat ding helemaal vast te maken en met de lenspomp. Het water kwam op en inderdaad het lekte wel, maar de pomp kon het mooi bijhouden en wij weg. Ja, allemaal van zulke dingen. Moet je nou mee aankomen in het leger.

Slechte dingen meegemaakt in Indië? Nou ja, af en toe liep ik er tegenaan dat er geschoten werd. Der waren altijd militairen die schoten wel terug. Maar verder niet hoor.

Hoe ik het eten vond? Kijk, als wij trek hadden in varkensvlees gingen we met zijn tweetjes of drietjes het oerwoud in op zoek naar van die waterpoelen. Dan klim je eens een boom in, maar dat doe maar één keer. De volgende keer kijk je wel beter uit, want er zitten van die grote mieren. Je bent dan gauwer beneden dan dat je er in ging. We klommen dan in zo’n boom, zonder mieren dan, en dan gingen we er zitten wachten. Toch was dat oerwoud mooi hoor. We hadden een Lee-enfieldgeweer. En dan hadden we zo’n lange zaklantaarn en die deden we dan precies recht langs de loop vastmaken. En als we dan wat hoorden, als er een varken kwam drinken, dan deed je die batterij aan en scheen je op dat varken en kon je meteen schieten. Met dat varken gingen we dan naar de Baboe en die maakte alles klaar. Zelf at ze er niet van. Varkensvlees!

Foto: pinterest.

We hadden er eentje bij ons die schoot krokodillen! Als die er een geschoten had dan ging van het landingsvaartuig de klep naar beneden en het beest werd er in gesleept. Voor de Chinees. Hij verkocht ze aan de Chinees. De ingewanden die moesten er uit, want die wilde de Chinees niet hebben. Daarna werd het beest naar de Chinees gebracht en hij kreeg weer een paar centen. Die Chinees maakte er tassies en schoenen en zo van. Dat vlees aten ze op. Zo ging dat onder elkaar.

Ik heb een machtige tijd gehad daar. Ik heb helemaal geen last van de bevolking gehad. Het is maar net, hoe ga je er mee om? Ik ben wel uitgenodigd dan was er pas weer een baby geboren. Dan moest er wat gedronken worden en gegeten. Nou, daar gingen we gewoon naar toe. Ja, wij zaten toevallig in een goeie streek. Op Java is het wel anders geweest.”

"In Japara, dat ligt boven Soerabaja aan het water, hebben ze vijf van ons vermoord. Tijdens een zware regenbui voer hun schip ergens bij een eilandje op een rots en was het zo erg beschadigd dat het snel water maakte en dreigde te zinken. Ze hebben toen het schip bij de eerste de beste kust aan land gezet. Daar hebben ze een paar dagen gezeten. Maar zijn overvallen door een bewapende bende Indonesiërs. Daar heb ik nog een heel dagboek van. Wou je het een keer lezen?" Uiteraard wil Marianne dat zeker wel. Ze vraagt meteen wat er met de spullen die sobat Jan allemaal nog meer heeft gaat gebeuren als hij er niet meer is. "In de vuilnisbak ermee!" zegt sobat Jan resoluut. Waarop Marianne verontwaardigd roept, "dat zal toch zeker niet. Potverdikkeme-nog-an-toe zeg! Wilt u mij dan een plezier doen en de spullen in een doosje doen met mijn naam erop. Ik kan er dan voor zorgen dat het later bij het juiste archief wordt opgeslagen," zegt Marianne. "Een doosje!? Nou, een aanhanger heb je nodig." "Kunt u dan de spullen in een aanhanger laden met een briefje erbij?" zegt Marianne gelijk inspelend op het antwoord van sobat Jan. "Ik heb twee kisten vol meegenomen. Hoe ik dat eigenlijk versierd had dat weet ik ook niet meer hoor. Je moest toch ook door de douane ermee." "Maar kijk, u heeft het over een dagboek. Dat zijn toch wel heel belangrijke bronnen van informatie. Dat zijn dingen die ze heel graag willen hebben in archieven e.d."

"Als je zo 'n mooie leeftijd mag bereiken als ik raak je wel veel mensen om je heen kwijt. Maar ik ga iedere week op de dansclub. Iedere zaterdag of zondag. Gezellig hoor. Je hoeft niet te kunnen dansen. Je hobbelt maar wat mee. We halen dan ook die ouwe mensies mee. Die fleuren dan helemaal op." Hier schieten Joop en Marianne hartelijk in de lach! "Die ouwe mensies! U bent zelf al 96 jaar!" "Ik ben niet oud. Je bent pas oud als je wat gaat mankeren. Dan ben je oud. Ik ben bejaard! Ik zorg voor die ouwe mensen hoor. Ga ook nog elke week naar de bingo. Ik ben ook in Capelle a/d IJssel geweest bij de veteraneninloop. Allemaal van die ouwetjes." Verder somt sobat Jan op waar hij altijd heen gaat. "De vloerbedekking zal bij u thuis zeker niet slijten," merkt Marianne op.

"Uw eigen onderscheidingen en alle dingen die u van Indië heeft, het is zonde, bijna misdadig als u die zou laten weggooien," drukt nu ook Joop sobat Jan nog eens op zijn hart. "Heb je wel eens gehoord van een dankbetuiging van het leger?" vraagt sobat Jan. "Ja!" zegt Joop. "Oh, ik dacht ik ben de enige," antwoordt sobat Jan iet wat teleurgesteld. Maar hij laat zich niet uit het veld slaan. "Maar ik heb een dankbetuiging dat ik met heel weinig gereedschap alles voor elkaar kon krijgen. Ik zal hem eens meenemen."

"U ging in 1947 weg en dat is al later dan de OVW-ers. Die moesten ook heel erg improviseren met het weinige wat er wel was. Je zou denken dat in 1947 dat al beter geregeld zou zijn. Maar niet dus," gaat Marianne verder.

"Ze waren ons daar in het oerwoud wel vergeten hoor. Had je een gat in broek, knipte je de pijpen af en liep je in een korte broek. Heb ik nog allemaal foto's van. Ik had zelf ook geen uniform. Ik heb er eentje bij de Chinees laten maken. Kon ik doen, een kaki-uniform. Ik reed op een fiets van een Chinees. Allemaal foto's van."

Nogmaals drukt Marianne sobat Jan op het hart om toch een briefje bij alle spullen te doen. Je moet er niet aan denken dat het allemaal naar de Roteb gaat. Brrrt. "Ik zal het eens opzoeken. Ik ken er geen afscheid van nemen. Wat doe ik met dat Samoeraizwaard, Klewang, Kris, en Speer? Ik heb dat allemaal pas willen inleveren, want dat werd gezegd dat je dat niet mocht hebben, maar ik dacht, ik verdom het. Ik lever het niet in. Want dan ben ik het kwijt." "Tuurlijk," zegt Joop, "heb je het al zoveel jaar bewaard dan doe je het toch niet weg."

"Ik heb het allemaal bewaard. Ik heb nog wat hoor. Want als iemand bij mij de trap op komt, dan overleeft die het niet meer. Ik ben alleen vergeten mijn pistool mee te nemen. Zolang als ik in Indië was had ik er één bij me."

Joop wijst op onze schuur in de achtertuin. "Je zou het zo niet zeggen, maar daar hebben wij een centurion- tank staan. Mondje dicht hoor!"

Er wordt hartelijke gelachen. Leuk dat we uw verhaal nu hebben gehoord en opgenomen. Joop maakt nog wat foto's om bij dit verslag te doen. Gelukt.

Jan neemt zingend afscheid met : "♪ De mooiste jaren die komen nog! We zijn niet uitgeteld. We zijn er nog". ♪ " Een mooiere afsluiter kunnen wij niet verzinnen!

door Marianne

J (Joop) W.A. Allewijn, 411 BI, 5° gren.

Allerliefste echtgenoot, zorgzame sportieve vader, schoonvader en opa.

26 april 1927 - 16 januari 2021

"Lieve schat, Nooit meer samen".

Dag Marianne, Hierbij de overlijdenskaart van mijn vader. Wat lief dat u hem altijd belde op zijn verjaardag. Mijn ouders hebben dat altijd zeer op prijs gesteld. Marjan Allewijn.

De afscheiddienst werd gehouden op 22 januari 2021 in besloten kring in de aula van crematorium Hoeksche Waard te Heinenoord.

Corr.adres Pelikaan122, 2986 TG Ridderkerk

Ernst Olaf Toorens, 5-5RI, VbAd T-Brigade

Vader, schoonvader en onvergetelijke opa,
Drager Ereteken Orde en Vrede met de gespen 1948-1949
Onderscheidingsteken 25 jaar trouwe dienst als officier
Begiftigd met de stadpenning Gemeente Den Haag
Erelid Kust Zeil Vereniging Scheveningen
11 september 1926 – 16 maart 2021

Sobat Ernst Toorens leerden wij destijds kennen op één van de reünies van 5-5RI. Ernst Toorens had wel oren naar de Tigerbrigadereunie van 2012 en schreef zich in. Na afloop van die reunie in Vught was het sobat Toorens die na thuiskomst zich meteen voor de volgende reunie in 2013 opgaf! Ernst Toorens was een goed verteller. Zijn geheugen was ijzersterk. Maar.....alle aan ons vertelde herinneringen en belevenissen moesten op zijn verzoek binnen de vier muren van het huis aan de Scheveningse Badhuisweg blijven. Dat verzoek respecteerden wij natuurlijk. Er is geen opname gemaakt en geen aantekeningen gedaan. Sobat Ernst Toorens zegt: "Ik wil voor het boekje niet verder gaan dan „de mededeling“: dat ik onder andere tijdens mijn verblijf in de Oost, na mijn vertrek bij 5-5RI, toen gelegerd in Salatiga, de tweede politionele actie heb meegemaakt bij de Verbindings Afdeling T-Brigade tot na de terugtrekking uit Djocja. Daarna heb ik andere functies in midden- en zuid Java bekleed bij de W-Brigade onder andere bij 3-11 RI (omgeving Poerwokorto en Tjilatjap). Alsmede een „afsluitings“ functie in Bandoeng bij het HKAG (Hoofdkwartier Adj.Generaal.red.) alvorens naar Nederland terug te varen. Toch merken wij nog wel even op dat Ernst Toorens tijdens zijn diensttijd het plaatsje Laren op zijn kop wist te zetten met een levensechte oefening van een aanval. Op de Brink stond een verlaten kinderwagen en de mensen angstig met wit weggetrokken bekkies achter de gesloten ramen tussen de vitrages gluurden. Een straffe berisping viel Ernst Toorens ten deel, maar hoe dan ook, het was een heel geslaagde oefening. Sobat Toorens was zijn tijd ver vooruit! We zien vaak op TV hoe de militairen vandaag de dag dergelijke oefeningen moeten uitvoeren. Hulde alsnog voor Ernst Toorens dus.

De afscheidsdienst werd gehouden op 22 maart 2021 in het Crematorium Haagse Duinen te Den Haag. Wij waren van harte uitgenodigd om aanwezig te zijn tijdens deze afscheidsdienst echter, helaas wederom is er vanwege de corona-uitbraak en gezondheidsredenen naar de nabestaanden een brief met warme herinneringen, woorden van troost en het gedicht gestuurd. (Foto's AD)
Corr.adres: Marianne Toorens, Wulplaan 11, 2261 DG Leidschendam.

Jaap Surendonk, 5 RS,
Vader, opa en overgrootvader,
***29 juni 1927 - † 7 april 2021**

“Ons vader, Indië veteraan (periode november 1947- mei 1950), is op 7 april jl. op 93 jarige leeftijd overleden. Zes weken na moeder. Zij overleed op 25 februari jl. (geb. 14 februari 1931). Voor beide was het leven "op". Ze mochten ruim 70 jaar samen zijn. De laatste jaren werden echter overschaduwd door fysieke, mobiliteit, en mentale, dementie, problemen. Verder leven was niet meer mogelijk... Na het overlijden van moeder was het ook voor vader mooi geweest.....

Pa en ma waren, zolang hun fysieke en mentale gezondheid het toe liet, altijd aanwezig op de reünies. Zo ook de reünies voor ma, die als voormalig Jappenkamp slachtoffer, werden bezocht. Zo probeerden ze toch hun contacten te onderhouden en het gedachtegoed uit het verleden een plaatsje te geven. Pa was overigens geen prater over het verleden. Pas nadat ik met mijn ouders en mijn gezin in Indonesië ben geweest, in 2005, ben ik wat meer te weten gekomen over zijn ervaringen aldaar. Ma was wat opener over haar ervaringen in het Jappenkamp. Twee totaal verschillende levens op praktisch dezelfde locaties. Jammer dat ook eigenlijk pas de laatste jaren er meer aandacht voor is. Nu bijna alle oud veteranen zijn overleden en geen weerwoord meer kunnen geven. Hetzelfde geldt ook de overlevende van de Jappenkampen uit die tijd ervoor ('40-'45). Maar goed, de generatie die dit alles heeft meegemaakt is niet meer, bijna!

Wij stellen het zeer op prijs dat pa op deze wijze nog even onder de aandacht wordt gebracht. Bedankt voor je aandacht aan mijn ouders.”

Met vriendelijke groeten, Paul Surendonk
Het afscheid heeft in besloten kring plaatsgevonden.

Correspondentieadres: Geul 13, 5032AS TILBURG.

Rens de Roode, 2^e CIE 2e mitrailleur Bataljon.

Na een prachtige rit over dijken en langs uiterwaarden bereiken we de familie Rens en Hetty de Roode in Culemborg.

We stellen ons eerst eens goed voor. Mevrouw had al op internet gekeken met wie ze te doen hadden voor ze ons het achterste van de tong(en) gingen laten zien. Joop legt uit dat hij NNG veteraan is en dat Marianne in het veteranenwerk terecht is gekomen vanwege haar vader die diende bij de Tijgerbrigade op Midden Java van het toenmalige Nederlands Indië. Joop legt ook maar meteen uit hoe onze kennismaking was verlopen en dat die ontmoeting eindigde in een huwelijk. "En zo is het dus gekomen," besluit mevrouw de Roode het relaas van Joop. Nadat de koffie op tafel staat, zegt Marianne tegen sobat Rens: "de laatste keer had ik u aan de telefoon om u te feliciteren met uw verjaardag en vond ik toen uw verhaal al heel interessant. Vandaar we nu bij u op de koffie komen om wat meer te horen van uw verhaal.

U vertelde dat u terug moest naar Nederland en het daar erg moeilijk mee had." "Ja, dat klopt. Het was niet mijn bedoeling om terug te gaan. Kijk, wij kwamen aan met deehm, ik weet niet meer hoe dat schip heette, maar wij zaten op dat schip dat werd getroffen door de tyfus. Er waren wel honderd zieken waaronder ik dus. Van die anderhalf jaar dat ik er ben geweest, ben ik een paar maanden in het ziekenhuis geweest. Daar kwam ik aan in Batavia toen. Tandjok Priok."

Marianne wil graag nog een stukje terug in de tijd gaan en stelt de vraag waarmee we beginnen met ieder interview: "waar bent u geboren?" "Ik ben geboren in Emmen. Nieuw Amsterdam. Een grote wijk in Emmen," begint sobat Rens. "Oh, daar zit een mooie voetbalclub!" valt Joop waarderend in. Enthousiast wordt dit beaamd door meneer en mevrouw de Roode. "Maar geboren dus in Emmen. Daar waren allemaal veenkoloniën."

"Mijn opa die woonde in Klazinaveen, ook gemeente Emmen, en die zat in de turf. De turf werd daar afgegraven. Hij was daar ploegbaas." "Heeft dat te maken met gevangenen of zo?" vraagt Joop. "Er ligt mij iets bij dat er wat was met de turfstekers." "Er waren inderdaad ook mensen bij die te werk werden gesteld. Die kwamen inderdaad uit de gevangenis Veenhuizen. Maar waar mijn vader mee te maken had, waren dat niet. Gewoon mensen uit de buurt die turfsteken voor de broodwinning deden. Mijn vader moest niets van de turf hebben. Hij ging naar Nieuw Amsterdam. Daar ging hij werken bij een Joodse zaak in kleding. Dat was een zaak die had een atelier en verkocht dames- en herenkleren, onderkleding en al wat meer. Maar die had ook een grossierderij. En daar werkte hij voor. Zijn taak was om wederverkopers te zoeken. Venters. Die zie je nu niet meer." "We hebben nu C&A", merkt Marianne gevat op. Sobat Rens lacht.

"Later is mijn vader in Coevorden een eigen winkel in al dat spul gestart. Dat was in begin dertiger jaren. Dus volop crisis. En dat werd hoe langer hoe erger tot in 1939-1940 toe. Het was verschrikkelijk. Dus zo'n grote boterham had mijn vader er niet in. Een heel verkeerde tijd om in 1933 zoiets te beginnen." "Maar toen was u al geboren," stelt Joop vast. "Ja, ik ben in 1926 geboren. Ik was zes jaar toen we naar Coevorden gingen. Daar heb ik de hele schooltijd doorgemaakt en eigenlijk te vroeg naar de lagere school gegaan. Ik scheen nogal een beetje stout te zijn. Ik was dus een vroege leerling en dat doordat mijn ouders er op aan hebben gedrongen om mij op school al aan te nemen.

Of ik enigst kind was? Nee hoor, ik was er één van de zes. Ik was tweede. Een broer van mij is vrij jong overleden. Ik had nog een zus die was in 1929 geboren. Toen was er tien jaar niks en daarna heeft mijn moeder een miskraam gehad en kwamen er toch nog drie kinderen achteraan. Een in 1939, de tweede in het voorjaar van 1941. We waren net bezet en we waren nogal Oranjegezind. Een gereformeerd nest. Die tweede kwam in de krant te staan voor Beatrix Irene. Schuin tegenover ons zat de Grüne Politzei. Tja, dat was geen beste zet. Temeer omdat mijn vader in het verzet actief was. Hij werd later wel gezocht. Hij is nog wat ondergedoken geweest. Hij was van 1900 en veertig jaar toen de oorlog uitbrak.

Een paar maanden voor de bevrijding is hij toch opgepakt en naar een kamp in Noord-Duitsland afgevoerd. Het was geen vernietigingskamp, maar er zijn er veel overleden. Daar kwamen alle verzetsstrijders terecht. Die werden goed aangepakt. Hij was daar maar twee maanden en toen is hij weer teruggekomen bij ons en is toen hij ondergedoken. In Coevorden waren wij in april al vrij. Mijn broer zat al ondergedoken, en ik was ook ondergedoken. Op mijn 17e werd ik opgeroepen voor de keuring voor de arbeitseinsatz."

"Mijn vader zei: Je gaat niet naar de die keuring. Ga maar naar familie en zo. Als je naar een jaar niks gehoord hebt, dan kom je maar terug. Toen ben ik naar Zwolle gereisd met het treintje. Na een jaar en één week ben ik op pad gegaan om naar huis te gaan. En wie kom ik tegen op weg naar het station? Mijn vader. Ze waren wel voor mij aan de deur geweest, vertelde hij. Even opbellen dat ik naar huis kon komen was er niet bij, want niemand in de contreien had nog telefoon. Dus hij was helemaal naar Zwolle komen reizen om mij te zeggen dat ik nog niet naar huis kon komen omdat ze een oogje op mij hadden. Ik heb daar dus nog een jaar gezeten. Mijn moeder kreeg bericht van de ondergrondse dat ze weg moest wezen met de kinderen. Alles achtergelaten. En toen we terugkwamen, mijn vader was er toen nog niet, bij ons huis. Nou, het was een grote troef! Eerst had de Grüne Politzei erin gezeten, toen was het weer bezet door eh..... Dolle Dinsdag. Weten jullie wat dat was? Al die Duitsers en NSB-ers op de vlucht van het westen naar het oosten. Ook in Coevorden. Zo'n NSB-er familie zat dus in ons huis. Wij konden toen pas weer in ons huis nadat zij dus gearresteerd waren. Zij werden de haren afgeknipt. Dat gebeurde toen. Nu kunnen ze zich daar nog kwaad overmaken. Wij vonden het heel gewoon. Alles wordt nu zo zwart-wit gemaakt."

"U hebt de lagere school gewoon afgemaakt. Wat deed u daarna?"

"Daarna ben ik naar de MULO gegaan, het was armoe troef. Op mijn veertiende had ik al mijn diploma. Verder heb ik het niet gemaakt. De schoolopleiding bedoel ik. Later heb ik wel wat gestudeerd. Ik heb nog in Coevorden bij de Rotterdamse bank gewerkt. Eerst bij een klein kantoortje en later de grote bank. Daar heb ik dus gezeten tot ik 17 werd, die oproep kreeg en ondergedoken ben. Daarna kwam ik dus terug en moest mijn vader helemaal opnieuw beginnen. Die had wel een hele klap gehad. Alles was weg. Alles moest opnieuw ingekocht worden. Het huis was een woonhuis. Er was een kleine verbouwing, daar heb ik een beetje aan meegewerkt. Toen ik in dienst was, een maand of vier voor we naar Nederlands Indië gingen, kwam ik op een zaterdag thuis en wat bleek toen. Het huis was afgebrand. Dat kregen ze er ook nog bovenop. Ik heb er nog een foto van gekregen toen ik in Indië zat, dat het huis helemaal opnieuw opgebouwd was. Drie maanden later is mijn vader overleden. 48 jaar. Achterafgezien door die oorlogstijd, dat huis en concentratiekamp, niet te vergeten."

Ik zat in Indië, mijn broer was niet thuis, die zat in Groningen op een administratiekantoor. Mijn oudste zus zat in Amsterdam. Toen moest ik thuiskomen. Mijn moeder bleef zitten met drie kleine kinderen. Van vier, zes en acht jaar. Dus moest ik terugkomen, want ze had ook de winkel er nog bij. Het was echt armoe troef toen hoor. Er was geen personeel. Er zat niemand in de winkel om te verkopen, want dat kon mijn moeder niet betalen."

Meneer de Roode drinkt even zijn koffie op. Wij ook. Mevrouw de Roode vertelt: "Je kende toen de achtergronden ook nog niet. Nu wordt er anders tegenaan gekeken."

Sobat Rens gaat verder met zijn verhaal. "Ik was opgeroepen voor mijn nummer. Nee, ik was geen vrijwilliger. Ik moest naar de Harskamp. Wat ik toen dacht? Heerlijk! Het was een uitdaging. Niet om te vechten hoor. Goed, ik kreeg dus een oproep met, en ik dacht dat is echt het Nederlandse leger, een vrijkaart dat ik met de trein kon komen met een precies uitgestippelde routebeschrijving waar ik moest uitstappen om naar de Harskamp midden op de Veluwe te komen. Daar stopte geen trein. Ik ben maar gaan lopen tot ik een militaire jeep tegenkwam. Die heb ik aangehouden. Ik vertelde dat ik naar de kazerne moest. Oh, die is niet hier. Stap maar in en ze brachten me naar Apeldoorn. Van daaruit ben ik gaan lopen! Ik was de laatste die aankwam op de kazerne. Iedereen had toen al zijn plunje gehad en alles. Ik was de laatste die bij de foerier kwam. Of die mijn maat nog had. Och ja, ha, dat luisterde niet zou nauw hoor. Het was of te groot of te klein," lacht sobat Rens.

"Nou, we kregen een basistraining van vier weken. Hoe je moest salueren, met kepie op zus en zonder kepie zo, de commando's leren, wat je wel en niet mocht doen, en al dat soort onzin. Maar het hoort erbij." "Discipline!" zegt Marianne kordaat. "Na vier weken Harskamp bleek het wel dat wij helemaal verkeerd waren opgeroepen. Te vroeg. En ze zaten met ons in de maag. Ja, want we werden ingedeeld bij een onderdeel dat ging pas volgend jaar eind juni naar Indië.

Nou daar zit je dan! Toen hebben ze ons in drieën gesplitst. De een ging naar Arnhem, de ander naar Ede en naar Amersfoort. Ik ging naar Arnhem. Daar hebben we zes weken niks anders gedaan dan een chauffeursopleiding krijgen. Ze wisten met ons echt geen raad. We kwamen daar op de kazerne op een grote zolder en we waren allemaal bestemd om seiner te worden. Voor de verbindingdienst. Dus we kregen niet alleen een seineropleiding, maar ook de chauffeursopleiding. Dat was best wel makkelijk. Ik heb ook nog op een carrier gereden." "U haalde meteen uw rijbewijs" stelt Joop. "Nou, nee, we kregen helemaal geen rijbewijs. Daar hadden we niks aan. Later ook niet. Ik moest gewoon examens doen. Maar ik heb dus wel in een carrier gereden. Dat was ons vervoersmiddel. Voor grote mitrailleurs. Dus de chauffeursopleiding, halve dagen motortechniek en halve dagen in een drietonner rijden. Ik moest snel examen doen hoor. Dat was in Arnhem. Ik moest examen doen op het stationsplein. Die auto's die we daar hadden kwamen uit Engeland. Alles kwam toen nog uit Engeland. Wij hadden niks in Nederland. Dus rechtse besturing en hier alleen een spiegeltje, want daar was te duur, " wijst sobat Rens aan. "Na zes weken ben ik naar Limburg gegaan. Blerick. De Frederik Hendrik kazerne. Daar heb ik mijn opleiding seiner gehad."

"Daar was een kapitein, een hele vlotte Jood, die had de oorlog overleefd dus. Mijn vrouw trouwens ook." Marianne had al aan het halskettinkje van mevrouw de Davidsster opgemerkt. Straks er maar naar vragen.

"Maar goed," vervolgt sobat de Roode, "we zijn er langer dan zes weken geweest want we hebben de winter daar doorgebracht. En toen kregen we, behalve exercitie en zo, ook wel schieten. Dat vond ik wel leuk, dat schieten. Er kwamen weer nieuwelingen bij die ook de opleiding gingen volgen en al de chauffeursopleiding hadden gehad. We waren toen met een man of zestig."

Sobat Rens haalt diep adem en zegt dan: "Nou ga ik me even op de borst kloppen. Ik had een keer kamerwacht en we lagen in twee afdelingen met een gang ertussen. Naast elkaar. Aan de andere kant was dus een andere kamerwacht. Dat is mijn vriend geworden daar. We bleven bij elkaar tot ik weer naar huis ging. Echt een kameraad. Hij was er ook in Indië. Vaak werd er pelotonsgewijs naar een kampong gegaan. Daar bleven we dan een maandje of zo. En dan ging hij altijd mee. We waren eigenlijk altijd bij elkaar. Mooi verhaaltje er even tussendoor. We kregen op een gegeven moment.....oh nee, ik moet het verhaal van de kamerwacht nog eerst afmaken. Ik ben niet gewend om iets te vertellen." "Het gaat u anders goed af", prijst Marianne de sobat.

"Nog even over die opleiding, we waren dus met een man of zestig en er werden er drie uitgepikt die kregen dus een streep: soldaat eerste klas. Dat was die vriend van mij, en dat was ik dan, de naam van de derde schiet me nog wel te binnen. We kregen meteen meer geld! Dat was wel leuk, want ik kon zelfs nog geld naar huis sturen ook. Sparen. Nu moet ik eerst over Indië vertellen. We zaten dus op een post daar, dat was zo'n 75 kilometer van Soerabaja. Bij Malang in de buurt en we hebben daar helemaal niets te doen. Ja, we hadden af en toe verbinding met onze eigen compagnie, maar niet met het bataljon. We hadden geleerd je kunt erg ver seinen, maar dan moet je een horizontale antenne spannen. Niet een verticale antenne. Als die een bergje tegenkomt, dan stopt die. Wij wilden wel eens meemaken om contact te hebben met Soerabja, waar onze hoofdpst op aangesloten was. Hadden we uitgerekend dat de antenne wel 60 meter lang moest zijn."

“Uitgemeten met grote stammen van palmbomen. Een andere palmboom recht op gezet, eerst de draad gespannen en zo. We zaten met zijn tweeën in een kamer. Ik weet nu nog de codenaam: Manus Gerard Beker, MGB, Manus Gerard Beker 1, die moest zich melden, Manus Gerard Beker 2, dat is onze hoofdpst dus. Daar moest ik tussen, dus ik zeg: Manus Gerard Beker Ajax. Oké. En toen kwam Manus Gerard Beker 3 die zat aan de andere kant van de berg. Ze hadden ons goed ontvangen! Toen bleek dat onze hoofdpst niet zo goed verbonden was, en wij kregen toen de berichten en die mochten wij doorsturen! Wij werden een doorgeefpost. Dat hebben we paar dagen afgeluisterd. Een paar weken later, wie staat daar ineens voor de deur? Die kwam bij ons binnen en je moest voor officieren altijd in de houding gaan staan en groeten. Ik zag ineens onze leraar Anniba, die ons had opgeleid. Hij kwam ons opzoeken. Hij kwam alleen zo maar eens even kijken. Toen pakte hij mijn stengun die op mijn tampatje lag en hij kijkt er door. Het enige wat die gezegd heeft: die moet schoongemaakt worden! Het is je beste vriend. Hij heeft verder niks gezegd en ging weer weg. Jaren later, echt jaren later, hadden we hier ergens een reünie van ons onderdeel, en daar zit die oud-pelotonscommandant van ons. Oh, zei die, dat wil ik je nog eens vertellen, ik kreeg eens bezoek van Anniba. Die was hoofd van Oost Java geworden. Van de verbindingdienst. Hij was majoor geworden. Maar hij had wel verteld over onze post en de verbinding. Heeft die enkel en alleen meer dan 75 kilometer voor gereisd en dan niks zeggen tegen ons. Hij was niet zo van complimenten, vertelde onze pelotonscommandant. We zijn dus voor vertrek naar Indië in verschillende kazernes geweest, de laatste op de Jan van Nassaukazerne in Harderwijk.

Op 30 juli 1947 zijn we naar Indië vertrokken met het troepenschip s.s. Volendam waarop toen de paratyfus is uitgebroken. Ik kreeg het ook. Dat grijpt je best wel aan en ben daar een hele maand mee bezig geweest. Ik woog geen 50 kilo meer. We kregen geen eten meer eigenlijk. Heel raar.”

“Dus ik kwam op 29 augustus ziek en wel in Batavia aan. Op de brancard in speciale auto's van het Rode Kruis werd ik met 76 andere zieken naar het ziekenhuis, het 1^e militaire hospitaal, in Batavia gebracht.

Ik heb daar, toen ik aan de beterende hand was, nog een liter bloed afgestaan voor een collega die was er slecht aan toe. Hij heeft het overleefd. Zijn vrouw was onderweg met het vliegtuig, die vond hem rechtop zittend in bed. We zijn toen eind december '47 naar Oost-Java gegaan. Vanaf die tijd mocht ik weer meedoen. Ik ging niet op de boot. Ik ging met een trein. Hoe ik nou precies in Soerabaja terecht ben gekomen, weet ik niet meer zo goed hoor. We kwamen terecht in Malang. De eerste politionele actie was toen al afgelopen. In Malang zijn we ongeveer twee weken geweest. Toen werden we verdeeld en kwam ik terecht in Toempang. Blimbing. Daar waren we als ondersteuning van een compagnie van het Groninger Bataljon.

Dat waren vrijwilligers. Onze jongens werden daarbij ingedeeld als zij mee op patrouille gingen. Ik had een heel andere vent er bij gekregen. Ik was dus eigenlijk de enige seiner. En hij ging wel eens mee op zo'n carrier. Op patrouille. Ik heb toen aan die commandant daar gevraagd of ik ook wel eens mee mocht. Dat wilde ik wel. Jan Viermeier, zo heette die andere vent, kan ook wel eens mee op patrouille. Hij dacht er over na en wist dat ik daar niet zo geschikt voor was. Dus nee, dat doen we niet. Dus Jan Viermeijer op patrouille en die rijdt met zijn carrier op een trekbom. Hij was gewond en heeft er nog een heel jaar gezeten met die verwondingen. Zo lang heeft die er nog mee gesukkeld. Goed, je moet een beetje geluk hebben.

We hebben daar een aanval meegemaakt. Een middennachtelijke aanval van peloppers. Onze luitenant was pelotonscommandant die was helemaal gek. Echt gek. Ik heb hem zien zitten achter een mitrailleur alsmaar tuuk tuuk tuuk tuuk, naar beneden. Daar was een kali, rivier, niet of daar nou iemand liep. Hij is weggepromoveerd. Afgevoerd naar Soerabaya. Nou, daar hebben we dus een tijdje rondgecirkeld op diverse posten. We gingen wel mee op patrouilles. Maar dan namen we een kleine, zo'n handdingetje mee. Zender dus.”

"Ik heb dus geen acties meegemaakt. Wel patrouilles. We deden patrouilles om van alles weer een beetje bij elkaar te harken. Van inwoners en ziekenrapport. We namen altijd een hospik mee en die had bezoek van mensen met zweren en zo. Dus we deden daar ook nog wel wat goeds. Op die manier hadden we dus contact met lokale bevolking."

"U krijgt dus bericht dat u naar huis moet. Wordt er gezegd waarom u naar huis moest," vraagt Joop. "Ja, ik kreeg een telegram. Wij waren op dat moment met de hele compagnie bij elkaar. In één huis, daar waren alle seiners vertegenwoordigd. Daar stond ook een telefooncentrale. En ik zat achter de telefooncentrale. Ik moest even plassen....., toen kwam net dat bericht binnen." Hier schiet sobat de Roode vol. We geven hem even de tijd om zich te herstellen. "Ach, alsof het zo moest zijn dat u niet als eerste het bericht kreeg," zegt Marianne meelevend, "dan ben je ineens niet meer in Indië maar in gedachten thuis."

"Ja, ik heb een telefoongesprek gehad met mijn moeder. Dat moest in Soerabaya. Dat ging nog heel primitief hoor. Er kwam eerst nog een telefoniste tussen en zo. Op een gegeven moment werd de verbinding ook verbroken en ik dacht dat het afgelopen was, maar de telefoniste kwam er tussen en zei, nee, blijf maar hangen, het komt wel goed. Ja, mijn moeder was helemaal van de kaart. Die wist echt niets te zeggen. Ik belde om 9 uur 's avonds dus het was daar een uur of drie 's middags." "Wat gebeurde er toen. Wordt besloten dat u naar huis moest door uw commandant?" vraagt Joop. "Nee, nee, dat moest van Holland uit, maar ik moest dat ook maar doen. Ja, ik heb wel tegen mijn commandant gezegd dat ik naar huis moest. Die zal er ook wel wat aan gedaan hebben. Maar op een gegeven moment stond er een vliegtuig klaar, niet naar Holland, maar naar Djakarta. In november ging ik daar naar toe en ik heb daar drie weken gezeten eer een boot naar Nederland ging.

Ik zat daar op een kazerne en ging wel eens naar de film. Ik had geen taak meer. Toen werd ik afgezet bij de boot en daar stond boven aan de reling Jan Viermeijer. Jan, die gewond geweest was, hij ging toen pas naar huis. We gingen dus samen terug."

"Het was op een hospitaalschip. De Grote Beer. Terugreis is goed verlopen. We kwamen aan in Amsterdam. Ik kwam van boord en werd in een bus gestopt. Helemaal vol met militairen die afgegeven moesten worden. Ik was, geloof ik, de laatste. Ik heb heel wat gezien daar in die bus. Er was niemand om ons op te vangen. Helemaal niks. Oh nee! Thuis. Mijn moeder helemaal van streek. Meteen aan het werk. Nou, daar was ik helemaal niet geschikt voor. Voor zoiets niet. Ik kwam aan in januari 1949 en in mei 1952 zijn we weggegaan."

"Ho ho," onderbreekt Marianne het gesprek. "Nu kom ik met mijn stukje romantiek, want u zegt in 1952 zijn we weggegaan. Maar hoe werden jullie 'We'? Hoe hebben jullie elkaar ontmoet. Waar kwam mevrouw de Roode in uw leven?"

"Mijn vrouw is Joods en is er één uit een gezin van acht overgeblevenen. Ze was pas in Coevorden komen wonen en was ondergedoken geweest. Voor het laatst in Friesland bij een dominee. Die dominee ging verhuizen. Naar Coevorden en zij ging mee."

"We kwamen in Coevorden net voor Koninginnedag in augustus," zegt mevrouw de Roode. "Via de dominee heb ik haar leren kennen," gaat sobat Rens verder. "Die dominee kende ik al. Hij was er ook al toen mijn vader overleed. Ik was ook al in de kerk geweest. Maar die dominee kwam mij niet opzoeken. Dus ik zocht hem op. Ik kwam daar in de kamer en zij zat aan tafel. Die dominee had geen kinderen. Zij zat boeken te kaften, want ze ging naar het gymnasium." "Ik had de Mulo gedaan en had de laatste jaren alles verloren. In Coevorden had ik eigenlijk niets te doen en ik had een vriendin die was op het gymnasium en had gevraagd of ik dat ook mocht. Dat was prima, vandaar ik dus boeken zat te kaften," vertelt mevrouw de Roode.

"We zaten allebei op wat jeugdverenigingen en zo groeit dat. Toen ik haar de eerste keer vroeg zei ze Nee!" "Maar inmiddels hebben we er toch 63 jaar opzitten," zegt mevrouw de Roode.

"In 1952 ging ik naar Den Haag," vervolgt sobat Rens. "Ik had zomaar een sollicitatiebrief geschreven, iets bij één van de ministeries. Ik kreeg zowaar bericht dat ik maar moest komen.

Toen kreeg ik een baantje bij het ministerie van oorlog. Weer in de oorlog! Bij de nationale reserve werd ik als schrijver ingedeeld. Ik had helemaal geen diploma's dus ik moest echt helemaal vanaf de grond af aan beginnen. Ondertussen ben ik gaan studeren. Avondstudies. Na een jaar ben ik naar Amsterdam gegaan." "Daar was ik inmiddels ook. Bij de Shell. Op het laboratorium," voegt mevrouw de Roode toe.

"Ik ben bij de Scottobank terecht gekomen. Die bank bestaat nu niet meer. Toen ik klaar was met mijn studie, ik had mijn brede administratieve opleiding voltooid, heb ik gesolliciteerd bij een kledingfabriek in Amsterdam. Ik kreeg een oproep en ik daar naar toe. Daar zaten wel tien man te wachten. In de loop van het sollicitatiegesprek wat ik kreeg, vroeg de man die moest inschatten wie de baan zou krijgen: ziet u het eigenlijk wel zitten? Nee, zei ik."

"Hij zei: Nee, ik ook niet! Maar, zei hij, misschien heb ik wel wat voor u. Dat was het dan. In de loop van die volgende week kreeg ik een brief van een zekere meneer Schuif van de inkoopvereniging DECO, die deed inkoop van herenkleding. Of ik even wilde komen praten. Ik kreeg een baan als hoofd van de boekhouding aangeboden. Die heb ik aangenomen. De afdeling boekhouding bestond niet, zoals op de bank uit ruim tien man, er zat maar één meisje. Die inkoopvereniging bestond nog maar heel kort. Er viel nog niet zoveel te boekhouden. Maar dat veranderde snel hoor en de afdeling administratie en boekhouding groeide mee." "U zat wel in een heel gunstige tijd natuurlijk," merkt Marianne op, "de wederopbouw, er was weer geld en iedereen wilde weer netjes in het pak." "Ja, precies. Er werd weer geld uitgegeven.

Ik heb er 32 jaar gewerkt, tot aan mijn pensioen. Maar ik ben niet al die tijd boekhouder gebleven. Ik werd adjunct directeur financieel en uiteindelijk directeur. Ik ben vervroegd in de VUT gegaan. Ik had een goede regeling getroffen." "En u mevrouw? Heeft u veel gewerkt?" vraagt Joop. "Nee, ik heb niet veel gewerkt. Een paar jaar. Tot de kinderen kwamen. Je mocht bij de Shell blijven, maar kreeg je geen salarisverhoging meer, het liefst hadden ze dat je wegging." "Wanneer besloten jullie om te gaan trouwen?" vraagt de romantisch ingestelde Marianne. "In 1955 zijn we getrouwd. Er zijn drie kinderen gekomen. Twee meisjes en een jongen. Twee kleinkinderen."

"Weten uw kinderen van uw Indiëverleden," vraagt Joop. "Nee." "U heeft daar niet met hen over gesproken?" "Nee, daar hebben ze geen interesse voor." Mevrouw vertelt dat de kinderen wel wat weten. "Net als wat hij u nu verteld. Dat weten ze allemaal wel. Maar het speelt geen grote rol in ons leven. Mijn verleden heeft wel 40 jaar geduurd eer ik daar mee aan de gang ben gegaan. Als je dat zo kunt zeggen. Mijn verleden is veel turbulenter verlopen dan bij hem. Hij is geen naasten verloren. Nederlands Indië zegt ze eigenlijk niets. Hun opa en oma, vier ooms en een tante die hebben ze allemaal niet gekend. Op een gegeven moment kwam daar wel de belangstelling voor. Dat heeft wel heel lang geduurd. Het gaat nooit over. Het laat je nooit los.

We hebben van die Stolpersteinen voor mijn familie gelegd. (messing herdenkingsstenen in de stoep voor de woonhuizen van mensen die door de nazi's verdreven, gedeporteerd, vermoord of zelfmoord pleegden. red.) Ik heb als voorzitter van de stichting Stolpersteinen, veel vrijwilligerswerk gedaan om hier in Culemborg van die Stolpersteinen te krijgen. Maar ik wilde dat ook voor mijn eigen familie en hebben we dat gelijktijdig ontwikkeld. Drie Stolpersteinen hier in Culemborg voor familieleden Aussen). De ene dag waren we allemaal hier voor deze stenen en de volgende dag waren we allemaal in Amsterdam voor de onthulling van de stenen voor mijn familie. Familie de Jong. Zeven stenen."

"Wat is uw mooiste herinnering aan Indonesië," vraagt Joop na een moment van bezinning aan sobat Rens. "Phoe, dat is een moeilijke! Ik denk toch wel het klimaat en alles wat erbij hoort. We kwamen niet zoveel in aanraking met de bevolking. Maar ik kon daar echt goed gedijen. Ik kon goed tegen die warmte. En het eten he, ik vond het lekker. Ik miste geen dag hoor. Het was toch vaak het zelfde. We hadden wel baboes voor de keuken. En die kenden er wel wat van hoor. Als je daar een sateetje eet dat is heel wat anders als dat je hier naar de chinees gaat hoor. Ja, dat daar waren de echte!"

"Nu het tegenovergestelde," gaat Joop verder. "Wat is uw slechtste herinnering aan uw diensttijd?" "De dag voor wij inschepingverlof (1947) kregen waren we dus in Harderwijk. Kregen we nog even een mooie training van de sportleraar. We moesten 'kissies' aan, we moesten gewone kleding aan, geen sportkleding, en toen nam hij ons mee. Hij liep zelf voorop. In sportkleding. Wij er achteraan. Dat was twee kilometer door het meer. De zee. Toen waren we kapot. Dat is zo moeilijk lopen. Daarna over het spoor en in het achterliggende gebied heuveltje op en heuveltje af. Ook nog. Toen we uit het water kwamen, ging bijna de hele groep van 'we kunnen niet meer!' En toen op het terrein op de kazerne. We waren kapot. De volgende dag kon ik niet uit mijn bed komen. Dat heeft een hele week geduurd. Dat was ons inschepingverlof. Zo heeft die ons te pakken gehad. Maar ik heb eigenlijk geen nare herinneringen. Wij zijn een paar keer teruggeweest naar Indonesië. Ook naar de plaatsen waar ik heb gelegen. Het was wel een mooie reis hoor. We zijn ook geweest waar we met de hele compagnie gelegerd waren. Ik voelde mij meteen weer thuis.

Ik zou je nog wat vertellen over dat Groningse peloton. Ze gingen op patrouille en ze komen in aanraking met schutters van de andere kant. Die vluchtten. Er was er één die de heuvel op wilde en steeds maar weer naar beneden gleed. En die hebben ze meegenomen en die is doodgeschoten. Ja, het is toch moord, maar je weet niet wat ze allemaal in de oorlog al hebben meegemaakt in Nederland he. Dat mag natuurlijk niet de reden zijn dat je zoiets doet, maar wel begrijpelijk."

"Oorlog, het is en blijft waanzin," zegt Joop. "Waanzin! Dat het nog steeds overal op de wereld gebeurd. Je begrijpt het niet. We zijn zo goed ontwikkeld. We hebben ons zo goed in alles verdiept en toch blijven we die dingen doen. Toch blijven we elkaar uitmoorden. Werkelijk uitmoorden. Hoe komen we daar nou bij? Zit dat nou in de mens verborgen?" "Wie zal het zeggen", zucht mevrouw Hetty. "Je moet niet vergeten, oorlog is van alle tijden. Dat blijft. Er is te veel ongelijkheid. Ook hier in Nederland," zegt sobat Rens. "Weet je, ik vind die Rutte wel een leuke vent hoor, alleen jammer dat hij lid is van de verkeerde partij. Maar gelukkig zijn er toch nog steeds goede mensen!" En daar zijn we het met zijn allen ook over eens!

Door Marianne

Leendert de Bat, 5RS
Vader, opa en overopa
28 februari 1927 – 21 juni 2021

Sobat Leen de Bat was vaste bezoeker van de Tijgerbrigade-reunies. Kende bijna niemand meer dan enkel sobat Ben Roelofs van 5RS. Hij wilde het boekje Sepatoe Roesak wel graag blijven ontvangen ondanks dat hij vele veteranenbladen had opgezegd. Vertelde tijdens een telefoongesprek dat hij al zijn 'Indiëspullen' aan het museum had geschonken. Hij belde iedere dag nog vier makkers. Sukkelde met gezondheid maar kwam iedere keer er weer bovenop. Hij kreeg in februari een hartaanval en verhuisde naar de verzorging.

Zijn zoon Jan Bas deelt ons telefonisch het overlijden van zijn vader mee. Echter, deze heeft dezelfde stem als zijn vader en Marianne veronderstelt dus ook dat zij met sobat Leendert spreekt en begroet uitbundig de sobat.

Bijzonder mooi detail in deze vreemde coronatijd: de begrafenis, die in besloten kring plaats vond, was op de nationale veteranendag. Onze veteranenvlag, die deze dag werd uitgestoken, werd eerst half stok gehangen voor sobat Leendert de Bat. Een brief met warme herinneringen, woorden van troost en het gedicht is eveneens naar de familie gestuurd.
Corr.adres: Julianastraat 53, 4414 AR Waarde.

Jacob(Job) Westerhof, sld. 1° klas, 2° cie
echtgenoot, vader en schoonvader, opa en overgrootvader.
8 juli 1925- 28 juni 2021

Op dinsdag 6 juni werd de afscheidsbijeenkomst gehouden in besloten kring in Crematorium Bouwens te Uithoorn.

Jammer genoeg is het bericht van overlijden niet eerder bij ons bekend geworden dan op 8 juli 2021 toen Marianne sobat Job wilde feliciteren met zijn verjaardag. Mevrouw Westerhof gaf te kennen dat het beter was om te condoleren dan te feliciteren en of wij dan geen kaart hebben ontvangen. Niet! En dat maakt het dan zo vervelend als je opgewekt een felicitatie wil gaan overbrengen.

Het is een hele tijd geleden dat Job op een reünie is geweest was, vandaar dat wij hem, naast het telefonisch contact wat we hadden, een keer thuis bezocht hebben in Amstelveen.

Na onze aanwezigheid bij een afscheidsdienst van sobat Theo Kemp, 2-6RI., waren wij toch in de buurt. Vandaar. Job had Theo ook gekend in Indië, maar ook later bij de KLM, waar beiden veteranen hun loonzakje lieten vullen. Na hun pensionering hielden de twee contact.

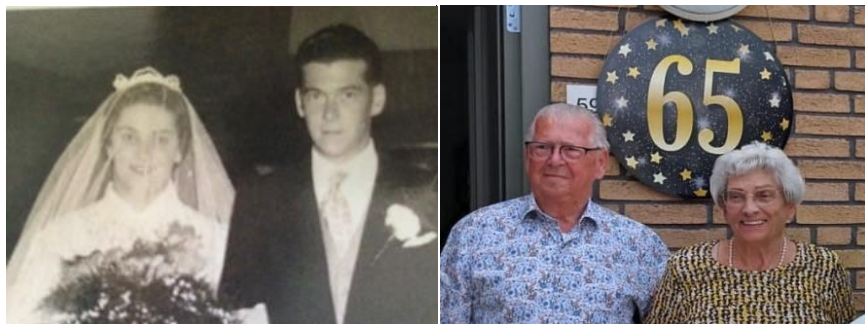
Het ging niet meer zo best met Job, vertelt zijn vrouw. Zijn geheugen liet hem in de steek na een zware tia, maar ze waren nog samen en redden zich nog.

De herinnering aan Nederlands Indië hing in de woonkamer. Een prachtige foto van Job in zijn uniform, in een heel bijzondere lijst als pronkstuk, hing aan de muur. Dit was bij zijn thuiskomst een cadeau van zijn ouders. Verder houtsnijwerk en schilderijen, heel veel boeken en video's. Natuurlijk kwamen er de verhalen over zijn makkers en Indonesië. Job dacht na welke van zijn sobats nog in leven zijn. De namen die hij zo wist op te noemen, konden wij voor hem nakijken op de meegebrachte ledenlijst. Helaas moesten wij toen al toch vaak zeggen dat die sobats waren overleden. Sobat Job Westerhof begreep dit wel na het zien van de namen van overleden sobats in ons boekje. Want ook in huize Westerhof lag het boekje Sepatoe Roesak van de reünie- en nazorgcommissie 2-6R.I., T-Brigade zo voor het grijpen. Het was van voor tot achter uitvoerig bekeken en gelezen. "Boekje? Zeg maar gerust boek!" aldus sobat Job Westerhof. Opvallend is het dat de meeste sobats eerst kijken wie van de jongens zijn overleden. Daarna wordt pas de rest van het boekje gelezen. Het Regiment dunt uit. Onomkeerbaar. Job is er ook niet meer.

Corr.adres: Mw. E. Westerhof-Wassing, Carmenlaan 295, 1183 SL Amstelveen.

Ad van Rijen en Maria van Rijen van der Plas, 2-7RS

10 juli 2021: 65 jaar getrouwd!

Sobat Ad van Rijen was ingedeeld bij 2-7RS tijdens zijn diensttijd in het voormalig Nederlands Indië. Daar zag hij bij zijn dienstmaat een foto diens zus Maria waar hij wel mee wilde pennen. Dat briefcontact was 72 jaar geleden de aanzet tot een lang huwelijk. Toen Ad in 1953 terugkwam uit het voormalige Nederlands Indië, toen al was het schrijven niet meer de hoofdzaak en leerde het schrijfgfrage stel elkaar beter kennen in het dagelijkse leven. Er bloeide iets moois op tussen die twee en op 10 juli 1956 stapten de twee in het huwelijksbootje in Geldrop. De bruiloft werd thuis gevierd. Samen hebben ze hun leven opgebouwd met hard werken. Ad had diverse banen en Maria runde met veel plezier en inzet het huishouden. Twee kinderen kregen ze en hebben 5 kleinkinderen en 2 achterkleinkinderen.

Het echtpaar heeft tot twee jaar geleden altijd in Tilburg gewoond. Nu wonen zij in Berkel Enscht. Hun 65jarige huwelijksdag, in familiekring gevierd, is er een met een gouden randje geweest.

Namens de commissie zijn er gelukswensen naar het bruidspaar gestuurd.

Thuiswedstrijd bij marinier Willem van der Endt.

We zitten bij Willem van der Endt op de koffie. Het is een thuiswedstrijd in Hoogvliet. We hebben sobat Willem leren kennen bij de inloopdagen van de veteranenbijeekomsten in Hoogvliet.

Nu dus op de koffie bij hem thuis. Sobat Willem prijst Joop dat hij er zo goed uit ziet na alles wat hij meegemaakt heeft met de gezondheid. "Maar het hart is goed. En zit ook nog op de juiste plaats!" bast sobat Willem met zijn zware stem. "En daarom zijn we dus ook hier. We dragen de veteranen een warm hart toe en willen graag uw verhaal horen."

"Hoe kwam het dat u naar Indië ging?" start Joop het vraaggesprek. Sobat Willem is behoorlijk doof dus soms moeten de vragen meerdere keren gesteld worden. Dat maakt niet uit. Wij hebben de tijd.
"Hoe het kwam dat ik....?" "Naar Indië ging," vult Joop geduldig aan.

"Oh, ja, vrijwilliger bij de mariniers. Ik was één dag bevrijd en toen stond ik al op het gemeentehuis om mij aan te melden. Want ik wilde er uit na die vier oorlogsjaren. Ik kom uit Zeeland en gaf mij op voor bij de marine, want ik was gek van water. Ik zat elke dag op de kade. Bij de vissersboten. Mijn oom had er een.

Ik werd opgeroepen voor de marine, maar toen hadden wij elke avond een feestje. Mijn vrienden hadden een bandje en ik mocht met ze mee. Zo net na de bevrijding. Tot 's ochtends zes uur feest en om 8.00uur moest ik gekeurd worden in Goes. Op de fiets. Maar ja, ik kon de lettertjes niet goed lezen en ik had platvoeten!

Ik kreeg bericht dat ik voor de helft goedgekeurd was. Mijn vrienden die gingen al naar Engeland voor de opleiding en ik hoorde maar niks. Toen kwam ik een andere maat tegen en die zei: 'Dan moet je bij de mariniers gaan. Ik ga over veertien dagen weg.'

Ik had nog nooit over de mariniers gehoord. Ik gelijk naar het gemeentehuis, opgegeven, gekeurd en een paar weken later ging ik naar Engeland toe en toen naar Amerika."

“Waar zat u in Engeland?” vraagt Joop. “In Schotland in Rosyth, maar dat was maar veertien dagen. Daar kreeg je de beginopleiding en je uniform. En toen naar Amerika. Ik was nooit zeeziek, maar meer dan de helft aan boord lag zeeziek en te kotsen. Ik heb geen honger geleden in de oorlog, maar wat ik daar naar binnengewerkt heb, want de meesten lieten al het eten staan. Dat Amerikaans eten, dat was verschrikkelijk wat je allemaal op je bord kreeg. Grote stukken kip en dan kon je nog es een keer terug. De Limburgers die hadden nog nooit water gezien, laat staan dat ze op het water geweest waren! Die waren allemaal zeeziek. We hebben veertien dagen op de LST (Landings Ship Tank / landingschip voor tanks) gezeten naar Amerika. In North Carolina vlak bij Wilmington.

In mei kwamen we daar aan. Er was een marinierkamp. Dat was een kamp zo groot als Utrecht! Daar zijn we een paar maanden in een echte kazerne geweest voor de opleiding. Toen stopte de oorlog in Japan en moesten we zo snel mogelijk weg. Ze hadden ons niet meer nodig, want wij waren bedoeld voor aanvulling van de Amerikaanse mariniers. Daar kregen we die opleiding voor!” “Waren dat allemaal Nederlandse jongens?” wil Marianne weten. “Ja, alleen maar Nederlanders. We zaten er met 4000 man. Maar toen die oorlog afgelopen was, 15 augustus 1945, toen moesten we zo gauw mogelijk weg. We kwamen terecht in een oud kamp waar alleen zwarte mariniers opgeleid werden. Camp Lejeune. Dat was het echte opleidingscentrum.” “Ben ik ook geweest” zegt Joop. “Ben jij daar ook geweest?” vraagt sobat van der Endt verbaasd. “Ja, op rondreis door de USA. Vakantie dus!” “Maar dat kamp was veel minder, voor die zwarten.”

“Allemaal oude barakken. Daar hebben we ook nog een paar maanden gezeten. Al met al heb ik toch een goeie tijd gehad daar.

In november 1945 zijn we toen naar Indië vertrokken met de Noordam. We hebben er ruim vijf weken over gedaan. In Nederlands Indië mochten we dus niet aan wal. Van de Engelsen niet, want die hadden het daar bezet eigenlijk. Toen heeft de helft van ons drie maanden op Malakka gezeten. Wij mochten wel ons geweer meenemen maar munitie niet! Onze kapitein zei: ‘Steek die zakken vol!’ Ik was van de mitrailleurs dus dat kon ik natuurlijk niet met die banden. Maar geweerdragers die staken hun zakken vol. Ze wilden ons zo met wapen maar zonder munitie wegsturen. Het was een beetje raar in het begin maar later is dat wel goed gekomen. Toen heb ik dus een paar maanden in Batavia gezeten. En de rest van de tijd in Soerabaja. Ik heb er nooit spijt van gehad. Als je 18-19 jaar ben, wou je het land wel uit na de oorlog.”

Dit keer is het Marianne die de begintraad nu oppakt door te vragen waar sobat Willem is geboren. “Yerseke in Zeeland. Ik ben 9 oktober geboren. In 1925! Mijn vader was buschauffeur en moeder deed het huishouden. Ik had één broer en twee zusters. Mijn vader heeft zich doodgerookt. Ik zat twee jaar in Indië toen ik bericht kreeg dat hij was overleden. 47 Jaar was die. Longkanker, maar dat hoorde je toen nog geeneens. Ik geloof dat ze het toen de vliegende tering noemde of zoiets. De dokter had tegen mijn moeder gezegd: die man die heeft zich zelf doodgerookt.

Ik ben tot januari 1948 in Indië geweest. Dus twee jaar. Op oudejaarsdag 1945 kwamen we op Batavia aan. Op Malakka veertien dagen eerder. We hebben ook nog veertien dagen voor anker gelegen in één van die haventjes. Port Swettingham.

Daar is de helft ongeveer er af gegaan, 2000 man. Wij met ons bataljon mochten dan landen, net wat ik daarnet zei, maar zonder munitie. De andere helft die bleef in Malakka. Daar had je een soort kamp met oude barakken. Of het nou voor krijgsgevangenen was geweest, weet ik niet. Ik ken die namen nou niet meer herinneren. Ik heb er nog een boek van. Het maakt niet uit. Er waren meerdere kampen daar.”

“Hoe vond u het toen u aankwam in Indië?” vraagt Marianne. “Op die leeftijd dan neem je alles gelijk aan. Je verwonderde je eigen niet veel meer. Kijk, als je van het platteland kwam en nog niks gezien hebt en nooit verder geweest ben dan Antwerpen als buitenland. Mijn oom die voer op België met de motorboot, dan ging ik mee. Maar toen in 1944, zo zat je nog in Zeeland en vier weken later liep je door New York! Dat vonden we eigenlijk allemaal ook maar gewoon, want op die leeftijd neem je alles gauw op. Maar het was wel een levensgroot verschil.

Ik heb er van genoten en vond het leuk. Een beetje afwisseling op die leeftijd is wel fijn. Ik ging niet met het gevoel om daar die mensen te gaan bevrijden, want wat wisten wij daar nou van af. Politiek interesseerde mij niks. Ik ging enkel voor het avontuur. Om uit Holland weg te komen na de oorlog.”

“U heeft de lagere school afgemaakt,” doet Marianne een stapje terug in de tijd. “Ja, alleen de lagere school en daarna de schippersschool, want ik wilde natuurlijk gaan varen. Dan moest je een Rijnvaartpatent halen. Ik heb in de avonduren de schippersschool gedaan.” “Maar wat deed u op de dag dan?” vraagt Joop nieuwsgierig. “Ik zat in de mosselen en oesters. Yerseke, dat is dé plaats daarvoor.

Joop bewondert de sportbekers die in de kamer staan uitgesteld. “Zijn die van het biljarten?” “Ja, ieder jaar weer. Ik ben hier in het tehuis beneden al veertien jaar lid. Het zegt niets hoor, want de kwaliteit van de biljarters is heel laag. En dan spring je er al gauw uit en win je bekers. Er was er altijd maar één die beter was dan mij en nu zijn weer twee nieuwe erbij gekomen die ook heel goed zijn. Eindelijk wat strijd. Ik heb er nog plezier in.

Het is de enige beweging die ik eigenlijk nog heb. Lopen is haast niks meer. Ik heb een hometrainer. Daar fiets ik 's avonds nog 20 minuten op. Dan heb ik toch wat. Ik zet hem dan voor de TV en kan dan gelijk kijken, want voor mijn plezier doe ik het niet. Zo met de TV aan dan houd ik het net vol.”

"Toen u terugkwam uit Indië wat bent u toen gaan doen?" wil Joop weten. "Ik ben gelijk bij de koopvaardij gegaan. In Amsterdam. Toen ik terug was in Nederland dacht ik dat ik wel weer in de mosselen terecht kon, maar dat was een beetje ingezakt. Er was daar niet veel werk meer. Ik heb de trein gepakt en ben naar Amsterdam gegaan. Oh nee, ik ben naar het kantoor gegaan in Kruiningen.

Daar was een bemiddelingskantoor voor werkelozen. Ik vertelde ze dat ik graag wilde varen. Die hebben er voor gezorgd dat ik in Amsterdam bij de Maatschappij Nederland aan de slag kon. Daar heb ik 13 jaar op de koopvaardij gezeten. Toen had ik ondertussen ook mijn vrouw leren kennen in Kaapstad." "Kaapstad?" vraagt Marianne nieuwsgierig. "U dacht, wat je ver haalt is lekker".

"Ik heb haar naar Holland gehaald, we zijn getrouwd en ben ik gestopt met varen. Ik had wel gezien dat het varen voor een getrouwd man niet te doen was. Die getrouwde mannen gingen ook stappen, ze zijn 6 tot 8 maanden weg, nee, daar begin ik niet aan. Ik ben gestopt en ben in de Rotterdamse haven terecht gekomen als bootwerker. Na een paar jaar ben ik kabelgast geworden." "Kabelgast?" "Ja, kabelgast. Staaldraad splitsen en touw prutsen, netten maken en alles."

"Vandaar dat u nu nog van de mooie knoepkabeltjes kan maken voor aan je sleutel en zo." "Ja, dat kon ik al vanaf de koopvaardij natuurlijk. Ik was altijd al gek op dat knutselen met een touwtje. En ik doe het nog steeds! Vooral Turkse knopen, die doe ik graag. Het lijkt eenvoudig, maar dat is het niet hoor. Je moet er heel lang op oefenen om dat onder de knie te krijgen. En het houdt je vingers soepel en je moet je hoofd er bij houden. Maar nu zit ik hier eigenlijk helemaal uitgevloerd. Je zit niet te wachten op een lijdensweg. Dus ik blijf doorgaan. Mijn voet ligt helemaal in de puin. Artrose. Het kraakbeen raakt dan op en de botten schuiven over elkaar. Erg pijnlijk. Je kan er daardoor haast niet meer uit."

Met "Joop, jij zat in Nieuw Guinea toch?" slaat sobat Willem een andere weg in. "Ja, dat klopt, in 1961 en 1962. Ik was dienstplichtig, geen vrijwilliger. Ik moest en ik heb er geen spijt van." "Dat hoor je niet veel dat mensen er spijt van hebben gehad," zegt sobat Willem.

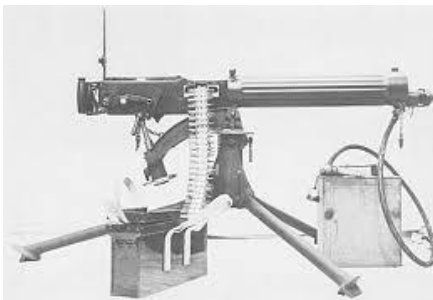
“Het is de vriendschap die je meegemaakt hebt. Dat staat in contrast met het burgerleven hoor. Die vriendschap als je lang met iemand optrekt. Ik heb hele goeie vrienden overgehouden waarmee ik tot het laatst contact heb gehouden. Ja, ze zijn nu allemaal dood.

Als ik op Yerseke kom ook, dan ken ik daar bijna niemand meer van je eigen leeftijd. En die drie of vier jaar jonger waren, daar ging je niet mee om. Ik ben met mijn 18e jaar al weggegaan. Ze kennen je niet die jongens. Maar het is een mooi dorp. Ik vind het geweldig als ik daar weer kom. Ik ben gek op de haven. Gelukkig brengt mijn dochter mij ieder jaar een keertje erheen met de auto. Mijn zuster woont in Goes. Dan gaan we daar ook langs. Ik had twee dochters, één is er overleden. Nu heb ik twee kleinkinderen en een achterkleinkind.

Je hebt een stukje van de wereld gezien op kosten van de staat. Ik ben op veel plekken op de wereld geweest, maar nooit het idee gehad om te emigreren. Amerika vond ik wel leuk, maar niet om er te wonen. Australië heb ik ook gezien, daar zitten ook veel Nederlanders. Veel hebben nu nog heimwee. Net na de oorlog waren die landen aantrekkelijk. Australië, Canada, Nieuw Zeeland, Amerika, dat waren de landen waar veel mensen heen gingen omdat ze daar meer konden verdienen.”

“Wat zijn uw mooiste herinneringen aan uw tijd in Nederlands Indië?”

“Ik heb het niet makkelijk gehad, want ik was mitrailleursschutter en in de natte tijd liep je tot aan je knieën in de modder.

Elke dag op patrouille of actie. En als het droog weer was, dan had je van die harde kluiten. Wat dat betreft toen vond ik dat niet zo leuk. Maar ik vond het mooi om dat land natuurlijk te zien. Maar echt mooie dingen, nee. Het mooiste was als je soms een mooi meisje trof in de kantine van de mariniers waar je een beetje contact mee kon hebben. Maar ook de kameraadschap was erg belangrijk.”

“Dan komt natuurlijk ook de tegenvraag, wat is de slechtste ervaring of herinnering die u heeft meegemaakt,” vraagt Joop. “Nou, ik heb er geen trauma van opgelopen. Ze hebben eens de kop van mijn veldfles eraf geschoten. Over mijn rug. En dan voelde je eens en zei je och het valt wel mee. Het was op een grote actie en op een gegeven moment moest je mee naar voren.”

"Ik had een helper voor met de mitrailleur natuurlijk. De een pakt de voorkant ervan en de ander de achterkant en dan moest je gebogen naar de vijand toelopen. En toen schoten ze over mijn rug zo de kop van mijn veldfles eraf. Die liep helemaal leeg. Ik zeg tegen mijn maat: ik ben gewond. Want ik voelde nat op mijn rug en dacht: dat is bloed. Toen voelde ik dat er van de veldfles een stuk af was. Ik heb nog flink moeten praten om een nieuwe veldfles te krijgen." Sobat Willem is er nog verontwaardigd over.

"Ja, we liepen het meeste patrouilles. En dat was meestal voor niks. Je was blij dat je contact kreeg dat je dat ding kon gebruiken. Ja, dan was je echt blij. Dan voelde je ook geen moeheid meer. Anders kwam je weer met banden vol met munitie terug.

Ik heb alleen de eerste politionele actie meegemaakt. Vanuit Soerabaja zijn we toen geland in Pasir Putih op Oost Java. Ook met zo'n LST.

De marine was er al geweest met bommenwerpers dus we hebben niet veel tegenstand gehad. Daar hebben we een hoop van die plekkies ingenomen. De meeste namen daarvan ben ik vergeten. Het laatste jaar van mijn diensttijd heb ik op Oost Java gezeten. Namen, die weet ik niet meer. Kleine kampongs gewoon. We zaten in oude hutjes. 's Avonds om half zes moest je achter je mitrailleur gaan zitten, want dan waren er meestal aanvallen. Zo tussen licht, schemer en donker. In een tijd van een half uur was het daar donker.

En ik vergeet het nooit, ik zit een keer zo te turen, ik had een soort stelling gemaakt met zandzakjes en er komt zo'n slang recht op mij af!"

Sobat Willem geeft een fors formaat aan, groter als onze gardena tuinslang. “Toen ben ik zo geschrokken! De slang die schrok waarschijnlijk ook, maar hij heeft niet naverteld. De andere dag hebben we hem doodgetrapt. Voor de rest ben ik niet snel bang te maken, maar die slang! Brr. “

“En dan krijgt u te horen, u gaat naar huis,” pakt Marianne het verhaal weer op. “We zijn in januari 1948 met de Johan van Oldenbarnevelt terug naar Nederland gegaan. Dat was precies dezelfde boot waarmee ik van Amerika naar Indië ben gegaan. Ongelofelijk toevallig natuurlijk.”

“Maar nu stoppen we, want u moet op tijd naar beneden om te biljarten.” “Ja, het is zo’n klein groepie, als dan nog een man wegvalt is de lol eraf. Maar wacht even, ik geef je eerst nog die bonnetjes (DE red.) van de thee voor de loterij.” “Mooi ! Nu u eigen voorbereiden voor het biljarten,” zegt Joop, “gewichtheffen en zo.” Na een hartelijk afscheid en tot ziens, stappen wij op. Sobat Willem woont op bovenste etage van het bejaardenflat, prachtig uitzicht, maar wij zijn vooral blij met de lift.

door Marianne

Theodorus (Dirk) Kraan, 2^oGenie, ParkCie

Vader, opa en overgrootopa,
25 juli 1926 - 5 september 2021

“Met een glimlach denken wij, de nabestaanden, aan zijn optimisme, joviale contact met mensen, levenslust, humor en onvoorwaardelijke liefde.”

Sobat Dirk Kraan vertelde dat hij nog iedere dag dacht aan Indië. Hij was chauffeur en zat op heel Java. Hij maakte ook de overgave mee in Djokja, maar had het hele Indië- gebeuren nooit willen missen. Hij had, zo vertelde hij, veel mooie dingen gezien, maar ook mindere. Met veel plezier nam hij deel aan de reünies en was daar zelfs een keer winnaar van entreekaartjes voor een wedstrijd van Willem II waar hij veel plezier aan heeft beleefd.

De uitvaartdienst vond plaats op donderdag 9 september in besloten kring. Dirk werd bijgezet in het graf van zijn vrouw Annie.

“Hartelijk dank voor de liefdevolle brief van 7 september, betreffende het overlijden van mijn vader Dirk Kraan. Hij heeft altijd erg genoten van de door jullie georganiseerde reünies.”

Corr.adres.: Paula Bulk, Weteringpad 23c, 2481 AS Woubrugge.

Cees van Loon, 4-6RI,
Vader, grootvader en overgrootvader
15 juni 1927 – 29 oktober 2021

Ogen spraken krachtig, Handen gaven rust
Woorden waren eerlijk, Een hart vol levenslust
Maar de allermooiste sterren ook die moeten soms gaan
Te groot voor dit leven door naar een nieuw bestaan

Je ontkomt er niet aan, want een mens blijft niet eeuwig jong, niet louter vitaal. Vroeg of laat komt de klap: tik voor tik. Dat is ook ons pa overkomen. In 2010 overleed ma plotseling na 62 jaar lief en leed met elkaar gedeeld te hebben. Een enorme klap voor ons, maar zeker ook voor pa.

Heel zijn leven heeft hij hard gewerkt om de eindjes aan elkaar te knopen voor ons, hun gezin. Pa was trots op zijn kinderen, al heeft hij dat niet vaak hardop gezegd. Misschien wel omdat hij dit ook niet geleerd heeft. Maar zijn Jo was alles voor hem.

Pa wist wat hij wilde en stak dit niet onder stoelen of banken. Hij zei het niet altijd met woorden. Dat deden zijn ogen of gebaren wel.

Hij deed de dingen in zijn leven die gedaan moesten worden zonder klagen. Hij genoot van de kleine dingen van het leven, lekker snacken, een potje rummikub, de aandacht van de kinderen, klein- en achterkleinkinderen.

We vertrouwen erop dat God zal belonen met het eeuwige geluk samen met andere dierbaren die hem voorgedaan zijn.

Pa, opa, bedankt voor alles! Het is goed zo!

De afscheidsdienst werd gehouden op 3 november in de aula van uitvaartcentrum van Dela te Breda. Aan deze nabestaanden is een brief gestuurd met herinneringen, woorden van troost en het gedicht.

Corr.adres. Groentje 6, 4814 TH Breda

“Beste mevrouw Pragt,

Dankjewel voor de lieve mail. Zoals pa zou zeggen, dat doet een mens goed. Het gedicht hebben we gebruikt bij de uitvaart.

Met vriendelijke groet, Marian van Loon, Dochter Cees van Loon”

Overleden sobats

Sobat B. Hendriks, VbAfd T-Brigade, uit Lelystad
22 november 1927 - 28 mei 2020

Sobat W.(Wim) van den Nieuwenhuijzen, 42 HUPVA, uit Dongen
Op 91 jarige leeftijd overleden op 14 juli 2020

Sobat M. van Zoeren uit Nijkerk,
Overleden 7 september 2020

Sobat C.(Cor) Zwarts, 5RS, uit Mijdrecht,
24 augustus 1927 - 13 september 2020

Sobat E.A. Brongers, 43RVA, uit Eindhoven
8 november 1928 - 14 september 2020

J(Jan) A. Schrauwen, 4-6RI uit Oirschot
4 april 1923 - 26 november 2020

Sobat T (Ties) Sok, korps. Mariniers uit Swifterband
25 juni 1928 - 15 november 2020

Sobat T.(Ties) Sok, korps mariniers uit Swifterband
25 juni 1928 - 25 november 2020

Sobat Bas van Veen, 3-7RI, uit Driehuis
4 juni 1925 - 28 december 2020

Sobat T(Theo) Roeffen, uit 's Hertogenbosch,
3 februari 1926 - 12 januari 2021

A. (Ad) J.Th. Conijn, 2-6RI, uit Lisarow Australië.
22 januari 1926 - 13 januari 2021

Sobat J(Joop)W.A. Allewijn, 411 BI, uit Ridderkerk
26 april 1927 - 16 januari 2021

Sobat G.J. van Wingerden, uit Zwijndrecht
Overleden op 17 januari 2021

Sobat J.J.(Koos) van Leeuwen, 7^e HUPVA uit Amsterdam
5 januari 1927 - februari 2021

Sobat E(Ernst) O. Toorens, 5-5RI, VbAd T-Brigade uit Scheveningen
11 september 1926 - 16 maart 2021

Sobat J.J.(Jaap) Surendonk, 5RS, uit Moergestel,
29 juni 1927 - 7 april 2021

Sobat F.H.(Henk)Kerkhof uit Enter,
13 april 1928 - 4 mei 2021

A.J.J. Wissing, 2-7RI, uit Amsterdam
22 oktober 1926 - 18 mei 2021

Sobat L.(Leen) de Bat, 5RS, uit Krabbendijke
27 februari 1926 - 21 juni 2021

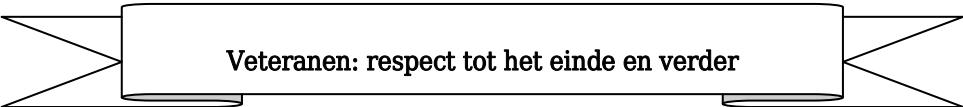
Sobat J(Job) Westerhof, 2-6RI, uit Amstelveen,
8 juli 1925- 28 juni 2021

Sobat J.H.G. Hermans, 402Bat.Inf. uit Almere
22 december 1928 - 2021

Sobat Th.(Dirk) Kraan, 2^e Cie Genie, uit Woubrugge
25 juli 1926 - 5 september 2021

Sobat J. (Joop) Ruitenbeek, Huzaren van Boreel, uit Heerde,
11 december 1928 - 26 oktober 2021

Sobat C. (Cees) van Loon, 4-6RI, uit Breda
15 juni 1927 - 29 oktober 2021

Veteranen: respect tot het einde en verder

Mevr. Riet Surendonk-Riteco, echtgenote Jaap Surendonk, 5RS,
Overleden 25 februari 2021

Mevr.Th(Thea) Heinsbroek-Heijnsbroek, echtgenote Leo Heinsbroek, 426BI
Overleden 13 maart 2021

Mevr. Corrie van Veen-Vrolijk, weduwe Bas van Veen, 3-7RI,
Overleden 14 juli 2021

Thijs Berben uit Neer, trouwe donateur
Overleden 7 mei 2021

Wij wensen de families heel veel sterkte toe met de verwerking van het moeten loslaten. Maar ook met het vasthouden van de mooie herinneringen.

Wij zijn u van harte dankbaar voor de informatie die u ons heeft verschaft. Het is ons een genoegen dat u ons heeft geholpen bij het vinden van de juiste informatie. Het is ons een genoegen dat u ons heeft geholpen bij het vinden van de juiste informatie.

Missen!

We missen u en we missen de bezoeken bij u thuis om in het kader van de nazorg weer bij u op visite te komen om een kopje koffie te drinken en gezellig praten over het heden, verleden en toekomst. Helaas is dit momenteel nog steeds niet mogelijk. Veiligheid en gezondheid staan bij ons voorop. Maar wij zijn ten alle tijden bereikbaar voor uw verhaal. Een luisterend oor u zo gegund! Bel. Schrijf. Mail. Wees niet verlegen, wij zijn het ook niet!

Hebt u hulp nodig bij militaire nazorg? Vraag het ons. Hebt u een jubileum b.v. 60 jaar getrouwd of meer, bereikt u een speciale leeftijd, wordt u grootvader of overgrootvader, laat het ons weten. Ligt u in of moet u voor langere tijd naar het ziekenhuis, laat het ons weten!

Kijkt u op het binnenblad/ kافت voor de adresgegevens of bel Marianne: Secretariaat 010-4382758 of 06-25278220

Krijgt u het antwoordapparaat, spreek dan duidelijk naam en telefoonnummer in, wij bellen u zo snel mogelijk terug!

REÛNIE???

Mocht er weer een mogelijkheid zijn om u allen op een veilige, en zeker ook op de bij u zo bekende gezellige manier te kunnen ontvangen zoals wij altijd onze reünies organiseren, dan ontvangt u weer **per nieuwsbrief** alle informatie!

We blijven Douwe Egbertspunten inzamelen voor een volgend reünie of wederom een andere leuke actie!

U kunt uw punten opsturen naar het secretariaat.

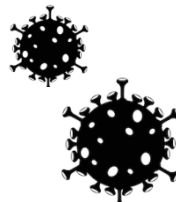
Hebt u weer genoten van dit gratis blad Sepatoe Roesak? Vergeet dan niet: dit en onze overige doelstellingen voor u veteraan, kan deze commissie alleen blijven doen van de **vrijwillige donaties**. Uw donatie mag u overmaken naar:

Reünie- en nazorgcommissie 2-6R.I. & T-brigade:

ABN-AMRO, rekeningnummer: NL61ABNA 097.21.38.021

t.n.v. reünie- en nazorgcommissie 2-6 R.I., T-Brigade te Hoogvliet.

december 2021

Het blad van en voor de sobats 2-6 RI, T-Brigade en Java
Website: www.sepatoeroesak.nl

Redactie en lay-out blad Sepatoe Roesak.:
Marianne Pragt-Lankhuizen, Schakelpad 12, 3192 JH Hoogvliet.
Telefoon 010-4382758 of 06-25278220
Redactionele ondersteuning:
De heer Joop Pragt.

Onze activiteiten werden mede mogelijk gemaakt door het Vfonds met
de met de middelen uit de Nationale Postcode Loterij
Uw deelname aan deze loterij wordt nog steeds van harte aanbevolen

Wordt nu gratis vriend van het Vfonds www.vfonds.nl

Ministerie van Defensie

veteranen*instituut*

2-6 RI

ANNO

1944

